

Koersdocument implementatie Wet Natuurbescherming

Provincie Utrecht
31 mei 2016

CONCEPT

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Achtergrond – de Wet Natuurbescherming	3
1.2	Aanpak	4
1.3	Vervolg	5
2.	Hoofdpijnen & keuzes Natuurvisie	6
2.1	Inleiding – van Natuurbeleid 2.0 naar Natuurvisie	6
2.2	Natuurvisie: pijlers	8
	Natuur in een robuust netwerk (pijler 1)	8
	Systeemgericht en op hoofdpijnen (pijler 2).....	11
	Beleven en betrekken (pijler 3).....	14
	Samen verantwoordelijk voor een duurzame financiering (pijler 4)	16
	De balans bewaken (pijler 5).....	18
2.3	Natuurvisie: de Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden	23
	Analysemethode.....	23
	Aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden	24
2.4	Natuurvisie: gebiedsgerichte uitwerking	25
2.5	Natuurvisie: Realisatiestrategie	26
	Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH taken).....	26
	Financien.....	28
2.6	Natuurvisie: Monitoring en bijsturing	29
3.	Hoofdpijnen Beleidskader Wet Natuurbescherming	31
3.1	Beleidskader Wnb: Natuurverordening	31
3.2	Beleidskader Wnb: Beleidsregels	32
	Bijlage 1 Overzicht van Wnb taken.....	33
	Bijlage 2 Overzicht van Utrechtse aandachtsoorten	35
	Bijlage 3 Kaart met soortenbeschermingsgebieden	37
	Bijlage 4 Kaart met weidevogelkerngebieden.....	38

1. Inleiding

In dit document presenteren we op hoofdlijnen onze voorstellen ten aanzien van de invulling van de taken en bevoegdheden die de Wet Natuurbescherming ons toebedeeld. Deze taken integreren we in de opzet van de provinciale Natuurvisie die we eind dit jaar vaststellen. In dit eerste hoofdstuk geven we een beknopte inleiding, waarop we ingaan op de wet zelf en op de aanpak die we bij de implementatie ervan hanteren.

1.1 Achtergrond – de Wet Natuurbescherming

Hoogstwaarschijnlijk treedt op 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming (vanaf nu Wnb) in werking. Deze wet legt de bevoegdheden, taken, verantwoordelijkheden en verplichtingen van de verschillende betrokken overheden juridisch vast en vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De wet is het juridische vervolg op het Bestuursakkoord Natuur – waar de provincie Utrecht op 12 december 2011 mee heeft ingestemd – en geldt als sluitstuk van de decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies. Het neerleggen van verantwoordelijkheid bij de provincies betekent dat samenhang in het beleid op gebiedsniveau is verzekerd. Het Rijk is verantwoordelijk voor het vaststellen van nationale kaders en ambities.

De inzet van de Wnb is een robuuste natuur die intrinsieke waarde heeft. Bescherming, versterking, beleving en benutting zijn sleutelwoorden, en het stoppen van de teruggang van de biodiversiteit heeft prioriteit: de provincies moeten maatregelen treffen om populaties van internationaal beschermde soorten te behouden en hebben een zorgplicht jegens de biodiversiteit aan soorten planten en dieren. Een instrument dat daartoe in ieder geval moet worden ingezet is de realisatie van het Natuurmetwerk (voorheen Ecologische Hoofdstructuur), maar ook soorten daarbuiten dienen we te beschermen. De provincies moeten deze doelen uitwerken door het opstellen en realiseren van een Natuurvisie. Dit wordt uitgewerkt in de artikelen 1.7, 1.10 en 1.12:

Artikel 1.7 WNB

- 1. Provinciale staten stellen een provinciale natuurvisie vast.
- 2. Een provinciale natuurvisie bevat de hoofdlijnen van:
 - a. het te voeren provinciale beleid gericht op het behoud en het zo mogelijk versterken van de biologische diversiteit en het duurzame gebruik van de bestanddelen daarvan, waartoe in elk geval behoort het beleid gericht op de uitvoering van de verplichtingen, genoemd in artikel 1.12, eerste en tweede lid;
 - b. in geval de provincie dat van belang acht:
 - 1°. het te voeren provinciale beleid gericht op de uitvoering van de bevoegdheid, genoemd in artikel 1.12, derde lid;
 - 2°. het te voeren provinciale beleid gericht op het behoud, beheer en zonodig herstel van waardevolle landschappen, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken, of
 - 3°. het te voeren provinciale beleid gericht op het behoud en het zo mogelijk versterken van de recreatieve, educatieve en belevingswaarde van natuur en landschap.
- 3. Een provinciale natuurvisie besteedt in het bijzonder aandacht aan de integratie van het in het tweede lid bedoelde provinciale beleid met het provinciale algemene economisch beleid, ruimtelijke beleid, milieubeleid, waterbeleid en cultuurbeleid, en aan de samenhang tussen het in het tweede lid bedoelde beleid en het beleid en de verantwoordelijkheden van andere overheden op dat terrein.

Artikel 1.10 WNB

- 1. Deze wet is gericht op:
 - a. het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit;
 - b. het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en
 - c. het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.
- 2. Een bestuursorgaan oefent zijn taken en bevoegdheden op grond van deze wet uit met het oog op de doelen, genoemd in het eerste lid, zoals nader bepaald bij of krachtens deze wet.
- 3. Elk bestuursorgaan houdt bij het treffen van maatregelen op grond van deze wet rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied, en met de regionale en lokale bijzonderheden, onverminderd de artikelen 2.1, eerste lid, 2.8, met uitzondering van het negende lid, 3.3, vierde lid, en 3.8, vijfde lid

Artikel 1.12 WNB

- 1. Gedeputeerde staten van de provincies dragen, ieder in hun provincie, tezamen zorg voor het nemen van de nodige maatregelen voor:
 - a. de bescherming, de instandhouding of het herstel van biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle in Nederland natuurlijk in het wild levende vogelsoorten en in het bijzonder de vogelsoorten, genoemd in bijlage I bij de Vogelrichtlijn, en de niet in die bijlage genoemde geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten;
 - b. het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren en planten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn, en van de in Nederland voorkomende typen natuurlijke habitats, genoemd in bijlage I bij de Habitatrichtlijn en habitats van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn, en
 - c. het behoud of het herstel van een gunstige staat van instandhouding van de met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in Nederland in het wild voorkomende dier- en plantensoorten, bedoeld in artikel 1.5, vierde lid.
- 2. Met het oog op het eerste lid dragen gedeputeerde staten in hun provincie in elk geval zorg voor de totstandkoming en instandhouding van een samenhangend landelijk ecologisch netwerk, genaamd «natuurnetwerk Nederland». Zij wijzen daartoe in hun provincie gebieden aan die tot dit netwerk behoren.
- 3. Gedeputeerde staten kunnen gebieden gelegen buiten het natuurnetwerk Nederland aanwijzen die van provinciaal belang zijn vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. Deze gebieden worden aangeduid als «bijzondere provinciale natuurgebieden», onderscheidenlijk «bijzondere provinciale landschappen».

Daarnaast geeft de Wnb de provincies nog een aantal nieuwe verantwoordelijkheden. De belangrijkste is dat ze bevoegd gezag worden voor het verlenen van vrijstellingen en ontheffingen van de verbodsbepalingen die gelden ten aanzien van beschermde soorten. Dit houdt in dat de provincies gaan bepalen of ze toestemming geven om af te wijken van de soortenbeschermingsbepalingen, en zo ja, onder welke voorwaarden. De provincies worden verantwoordelijk voor het bestrijden van invasieve exoten en krijgen de regie over het bosbeleid, waarbij het instrumentarium uit de oude Boswet hen ter beschikking komt te staan. Faunaschadebeleid komt nog nadrukkelijker bij het middenbestuur te liggen. Verder krijgen de provincies de mogelijkheid om bijzondere provinciale natuurgebieden en / of landschappen aan te wijzen, een eigen programmatische aanpak in te voeren (naar analogie van de Programmatische Aanpak Stikstof) en dieren of eieren uit te zetten. Tenslotte stelt de Wnb dat Rijk en provincie gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de monitoring, bijsturing en de verantwoording van de behaalde (internationale) natuurdoelstellingen. Op basis van de gegevens die provincies verzamelen wordt de Kamer geïnformeerd over de voortgang van het natuurbeleid.

Ten opzichte van de drie oude wetten zijn in de Wnb ook een aantal dingen versoepeld. Zo krijgen soorten waar geen internationale verplichtingen voor gelden minder bescherming, zijn extra nationaal vastgestelde doelen voor Natura 2000-gebieden geschrapt, is het regime van vrijstellingen, ontheffingen en vergunningen versoepeld, is het strafbaar stellen van een aantal niet-opzettelijke handelingen ten aanzien van beschermde soorten opgeheven, is het jachtverbod in Natura 2000 gebieden niet langer van kracht en is de gebiedscategorie Beschermde Natuurmonumenten verdwenen.

1.2 Aanpak

Met de naderende inwerkingtreding van de nieuwe wet is het van belang dat de provincie Utrecht haar natuurbeleid afstemt op de Wnb. Na een "fitness check" – uitgevoerd in januari van dit jaar – hebben we geconstateerd dat ons beleid – met name verwoord in Natuurbeleid 2.0 van 4 november 2013, maar bijvoorbeeld ook in de Beleidsnota Flora en Faunawet van 29 september 2014 – in principe goed aansluit bij de geest van de wet, maar dat enkele aanvullingen en actualiseringën nodig zijn. Verder is het in het licht van onze toegenomen verantwoordelijkheid van belang om het huidige beleid slagvaardiger te maken. Dat kan door het doorvoeren van een aantal concretiseringën.

We hebben in werksessies met GS en PS in respectievelijk januari en maart 2016 de voorkeur vastgesteld om deze aanvullingen, actualiseringën en concretiseringën samen te brengen in een nieuw document, de provinciale Natuurvisie. Gezien de grote overeenkomst van ons huidige beleid met de geest van de Wnb is tevens besloten om de centrale keuzes die gemaakt zijn in het huidige beleid overeind te houden: Natuurbeleid 2.0 wordt de basis van onze Natuurvisie. De aanvullingen, actualiseringën en concretiseringën zullen we hieraan toevoegen. Dat betekent dat we de structuur van ons huidige strategische beleid in tact laten. Zo houden we bijvoorbeeld de vier huidige pijlers in stand, maar voegen we een extra pijler toe (zie verder paragraaf 2.2).

Uiteindelijk levert dit een Natuurvisie op waarin we ons strategisch beleid voor de komende jaren formuleren, geënt op de nieuwe Wnb. Alle taken en verplichtingen die in het licht van de Wnb aan de provincie toevallen (zie

bijlage 1) zullen in deze visie behandeld worden. Indien nodig werken we deze taken en verplichtingen verder uit in één Natuurverordening en in natuurgerelateerde beleidsregels. Een overzicht van deze verordening en regels – samen het Beleidskader Wet Natuurbescherming – presenteren we in hoofdstuk 3 van dit koersdocument.

Dit koersdocument bevat de inzet van het college ter implementatie van de Wet Natuurbescherming en stelt PS in staat om richting te geven aan de verdere invulling daarvan. De hoofdmoot is het onderdeel Natuurvisie (hoofdstuk 2), waarin we de lijnen van de Natuurvisie uitzetten. We beperken ons tot de belangrijkste keuzes. Deels zijn ze beleidsneutraal overgenomen uit Natuurbeleid 2.0 en de Beleidsnota Flora en Faunawet provincie Utrecht, deels betreffen ze nieuw beleid. De voorstellen tot nieuw beleid werken we uit in aparte, genummerde tekstkaders. In hoofdstuk 3 presenteren we de hoofdlijnen van het Beleidskader Wnb. De onderwerpen van het beleidskader corresponderen met de keuzes die we in het onderdeel de Natuurvisie hebben gepresenteerd.

1.3 Vervolg

Het koersdocument zal op 20 juni besproken worden in de Statencommissie RGW, onder uitnodiging van de Statencommissie BEM die is aangehaakt vanwege de nieuwe vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. Daarvoor geven we de commissieleden de gelegenheid om schriftelijk op het koersdocument te reageren. Dit is afgesproken tijdens een werksessie met beide commissies op 7 maart 2016. Wij sturen het stuk na vaststelling - op 31 mei 2016 – toe aan beide commissies en stellen de leden in de gelegenheid **binnen een week na ontvangst** schriftelijke vragen te stellen. Deze vragen zullen dan door ons zoveel mogelijk worden beantwoord en voorafgaand aan de bespreking op 20 juni worden toegestuurd. De bespreking zelf spitsen we vervolgens toe op de overgebleven discussiepunten, zodat we het standpunt van de Statencommissie RGW helder hebben. Op basis daarvan stellen we een commentaarnota op. Koersdocument en commentaarnota vormen dan samen het uitgangspunt voor de verdere uitwerking van de Natuurvisie en het beleidskader Wnb.

Na de behandeling in beide Statencommissies zullen wij de provinciale Natuurvisie en het Beleidskader Wnb verder uitwerken. De planning is:

12 september 2016: Commentaarrronde op concepten, alleen voor de nieuwe en gewijzigde onderdelen.

1 november 2016: GS stellen provinciale Natuurvisie en beleidskader Wnb vast.

21 november 2016: Behandeling in Statencommissie RGW, onder uitnodiging van BEM.

12 december 2016: PS stellen provinciale Natuurvisie en beleidskader Wnb vast.

In 2017 zullen we een aantal onderdelen van de Natuurvisie nader uitwerken in supplementen. Het betreft de volgende onderdelen:

- Het supplement instrumentarium
- Het supplement gebiedsgerichte uitwerking
- Het supplement realisatiestrategie
- Het supplement monitorings- en bijsturingplan
- Het supplement biodiversiteit

Eén supplement (het supplement biodiversiteit) hebben we dit jaar reeds in concept uitgewerkt. Vaststelling van dit supplement volgt in 2017.

2. Hoofdpijnen & keuzes Natuurvisie

In dit deel van het koersdocument presenteren we de hoofdpijnen van de Utrechtse Natuurvisie en de keuzes die we daarbij willen maken. We beginnen met een inleiding waarin we meer in detail aangeven op welke punten we in de Natuurvisie wijzigingen willen aanbrengen ten opzichte van het huidige natuurbeleid, en waarom. Vanaf paragraaf 2.2 geven we de hoofdpijnen van de Natuurvisie weer. De onderwerpen die we daarbij behandelen zijn de pijlers van het beleid, de Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden, de gebiedsgerichte uitwerking daarvan (met één voorbeeld), de realisatiestrategie (met aandacht voor VTH taken en financiën) en monitoring en bijsturing. Per onderwerp werken we de belangrijkste keuzes uit. We benadrukken de keuzes die nieuw beleid impliceren; deze zijn in aparte tekstkaders weergegeven en genummerd.

2.1 Inleiding – van Natuurbeleid 2.0 naar Natuurvisie

Hieronder geven we kort aan wat de belangrijkste veranderingen zijn die we voorstellen. Deze veranderingen werken we in het restant van dit hoofdstuk verder uit, waarbij we tegelijkertijd de structuur schetsen van de Natuurvisie.

Aanvullingen – focus op biodiversiteit behouden, versterken en duurzaam benutten en beleven

Inhoudelijk gezien is de centrale doelstelling van de Wnb behoud, versterking en duurzame benutting en beleving van de biodiversiteit (opgetekend in de artikelen 1.7, 1.10 en 1.12, zie hierboven). De wet werkt dit uit via de concepten soorten, leefgebieden, biotopen en habitats en verwijst daarbij naar biodiversiteit die is opgenomen in de Vogel- en Habitatrichtlijn, bijlages van de Bonn en Bern conventies en de Nederlandse Rode Lijsten. De provincies moeten in hun Natuurvisie aangeven hoe ze deze centrale taak oppakken en uitwerken, waarbij ze dienen te streven naar een duurzame staat van instandhouding van de bedreigde soorten. Daarbij moeten ze in ieder geval zorgdragen voor het realiseren van hun gedeelte van het Natuurnetwerk Nederland. De wet stelt echter ook dat de provincies tevens een zorgplicht hebben voor soorten die buiten het Natuurnetwerk voorkomen.

Voor onze Natuurvisie betekent dit dat we zullen moeten aangeven hoe we met ons natuurbeleid de biodiversiteit behouden en versterken en duurzaam benutten en beleven mogelijk maken. Hoewel de keuzes die we in Natuurbeleid 2.0 maken hier reeds in belangrijke mate aan bijdragen weten we niet precies hoe de maatregelen die we in het kader van ons natuurbeleid treffen bijdragen aan de centrale doelstelling van de Wnb. We hebben in Natuurbeleid 2.0 dit beleidsdocument niet centraal gesteld. In de Natuurvisie willen we dat veranderen. *We willen daarom uitwerken a) voor welke biodiversiteit we verantwoordelijk zijn en b) waar deze biodiversiteit zich in onze provincie bevindt zodat we c) kunnen bepalen hoe we denken een duurzame staat van instandhouding te bewerkstelligen*. We pakken dit op door in de Natuurvisie een hoofdstuk op te nemen waarin we de biodiversiteit waarvoor Utrecht verantwoordelijk is bepalen door het benoemen van **Utrechtse aandachtsoorten** (zie paragraaf 2.3 van dit koersdocument). Verder werken we uit waar deze biodiversiteit zich bevindt. We benoemen daarbij **soortenbeschermingsgebieden** (zie onderstaand tekstkader over biodiversiteit en soorten).

Het gebruik van de termen biodiversiteit en soorten in dit koersdocument

- **(Utrechtse) biodiversiteit:** het totaal aan in het wild voorkomende dier- en plantsoorten (in de provincie Utrecht).
- **Utrechtse aandachtsoorten:** in het wild voorkomende plant- en diersoorten waar de provincie Utrecht voor verantwoordelijk is. Dit hebben we afgeleid uit soortenlijsten waar in de Wnb aan gerefereerd wordt (zie paragraaf 2.3). Uiteindelijk moeten we voor deze soorten een duurzame staat van instandhouding realiseren. Een overzicht is te vinden in bijlage 2.
- **Soortenbeschermingsgebieden:** a) gebieden waar de Utrechtse aandachtsoorten geconcentreerd voorkomen en b) gebieden die de potentie hebben om als leefgebied voor deze soorten te dienen (zie paragraaf 2.3). Een kaart van deze gebieden is opgenomen in bijlage 3.

In de pijlers 1 en 2 (natuur in een robuust netwerk en systeemgericht en op hoofdpijnen) van de Natuurvisie introduceren we de Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden als instrumenten die dienen om

te kunnen bepalen of *ter aanvulling van ons huidige actieve soortenbeleid extra maatregelen om biodiversiteit te behouden en versterken – de centrale doelstelling van de Wnb – nodig zijn*, en zo ja waar. Het duurzaam benutten en beleven van de biodiversiteit is reeds prominent onderdeel van Natuurbeleid 2.0, verwerkt in de pijlers 3 (beleven en betrekken) en 4 (samen verantwoordelijk voor een duurzame financiering).

Een andere aanvulling komt voort uit het feit dat de provincies met de inwerkingtreding van de Wnb tevens verantwoordelijk worden voor het toetsen van activiteiten – met name ruimtelijke ingrepen – aan de vereisten van de Wnb en het verlenen van vrijstellingen of ontheffingen. Om tot een goede afweging te komen tussen het beschermen van natuur enerzijds en het beperken van belemmeringen voor andere beleidsvelden anderzijds willen we in de Natuurvisie expliciet aandacht besteden aan de balans tussen deze twee onderwerpen. Daarom voegen we een vijfde pijler toe. Bij deze pijler gaan we ook in op ons beleid aangaande beheer- en schadebestrijding, waarbij we putten uit de Beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht 2014. Tenslotte willen we hier ook aandacht besteden aan de balans tussen verschillende typen natuur. Hierbij komt de balans tussen inheemse en exotische soorten aan de orde en gaan we in op de wenselijkheid het ene type natuur om te vormen naar een ander type danwel de ene beschermde soort plaatselijk te bestrijden ten behoeve van de andere soort. Met name de keuzes die we in deze pijler maken behoeven vastlegging in het Beleidskader Wet Natuurbescherming.

Tenslotte stellen we voor om in de Natuurvisie zowel strategisch bosbeleid als strategisch landschapsbeleid op te nemen. Het bosbeleid brengen we onder bij pijler 1, het landschapsbeleid bij pijler 3 omdat dit een sterke relatie heeft met de belevingswaarde van de natuur.

Actualisering – aangeven wat er de afgelopen jaren reeds uitgewerkt is

Een volgend punt waarop de Natuurvisie gewijzigd wordt ten aanzien van het huidige beleid betreft een aantal actualisering. In Natuurbeleid 2.0 hebben we bijvoorbeeld een hele reeks keuzes gemaakt, waarbij we hebben aangegeven welke stappen we willen zetten om het beleid achter die keuzes te realiseren. Zo hebben we aangegeven dat we ons agrarisch natuurbeleid wilden gaan aanscherpen naar aanleiding van de keuze om dit beleid geconcentreerder, i.e. ter versterking van het Natuurnetwerk, in te zetten; agrarisch natuurbeleid zou niet zomaar overal meer ingezet moeten kunnen worden. Bovendien hebben we gesteld dat we voortaan zaken wilden gaan doen met collectieven van agrariërs, niet met individuele ondernemers. Deze keuzes zijn inmiddels omgezet in een nieuwe manier van werken, opgetekend in de Subsidieverordening Natuur- en Landschapsbeheer provincie Utrecht en het daarop gebaseerde Natuurbeheerplan. In de Natuurvisie zullen we logischerwijs de consequenties van keuzes die reeds doorgevoerd zijn niet als nog te realiseren maatregelen presenteren, maar uitgaan van de huidige stand van zaken.

Concretisering – naar visies, doelen en instrumenten en een gebiedsgerichte uitwerking

Naast een aantal aanvullingen en actualisering achten we het tevens noodzakelijk om ons strategische natuurbeleid van een concretiseringsslag te voorzien. Met de inwerkingtreding van de Wnb ontstaat namelijk een nieuwe juridische werkelijkheid. De provincies zijn voortaan de onomstreden regisseur van het Nederlandse natuurbeleid. Dat biedt kansen maar schept tegelijkertijd verplichtingen. Als provincies zullen wij verantwoordelijk gehouden worden voor het wel en wee van de Nederlandse natuur. Partijen zullen ons bijvoorbeeld weten te vinden als het aantal weidevogels in Utrecht terug loopt of als er ergens langs onze wegen otters worden doodgereden.

Wij lopen niet weg voor deze verantwoordelijkheid maar vinden dat daarbij hoort dat we scherp in beeld hebben waar we voor verantwoordelijk zijn, waar we naartoe willen en op welke manier we daar denken te komen. De hierboven beschreven benoeming van Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden is een belangrijke eerste stap om deze scherpte te creëren. Om vervolgens te bepalen wat we willen doen om op termijn voor deze soorten een duurzame staat van instandhouding te realiseren en bovendien te zorgen voor een duurzame benutting en beleving van onze biodiversiteit moeten we onze doelen, strategieën en de inzet van ons instrumentarium helder voor ogen hebben. Daarom werken we de pijlers van onze natuurvisie uit in expliciete doelen en daaraan gekoppelde instrumenten. Bovendien willen we toe naar een gebiedsgerichte uitwerking van deze doelen en instrumenten: wat willen we precies, en waar? In de Natuurvisie werken we dit op hoofdlijnen uit, op termijn willen we dat meer in detail doen. Een dergelijke concretisering is ook van belang vanwege de komst van de Omgevingswet en de daarmee gepaard gaande Utrechtse Omgevingsvisie. Deze visie dient namelijk objectgericht geschreven te worden. Met het objectgericht maken van de Natuurvisie anticiperen we daarop.

2.2 Natuurvisie: pijlers

Natuur in een robuust netwerk (pijler 1)

Belangrijkste wijzigingen:

- We concretiseren de pijler door er visies, doelen en instrumenten aan te koppelen.
- Passages over natuurkwaliteit zijn verplaatst naar pijler 2. Deze pijler gaat over natuuromvang.
- We brengen ons bosbeleid onder bij deze pijler

Visie: realiseren van voldoende natuurgebieden ter behoud en versterking van de biodiversiteit – waaronder de Utrechtse aandachtsoorten

We richten ons beleid op het duurzaam in stand houden van de Utrechtse biodiversiteit, met speciale aandacht voor de Utrechtse aandachtsoorten (zie paragraaf 2.3 en bijlage 2). Om dit te kunnen realiseren zijn aaneengeschakelde natuurgebieden van voldoende omvang nodig. Voor dit robuuste netwerk zorgen wij, met name in het Natuurnetwerk. Daarnaast besteden we aandacht aan het agrarisch gebied, het stedelijk gebied, tijdelijke natuurgebieden en het leggen van verbindingen. Door specifieke soortenbeschermingsgebieden te benoemen die zich zowel in het Natuurnetwerk, het agrarisch gebied als het stedelijk gebied bevinden maken we inzichtelijk waar in onze natuurgebieden de Utrechtse aandachtsoorten voorkomen danwel welke gebieden potentieel interessant zijn voor deze soorten (**aanvulling**).

Doel 1: het Natuurnetwerk realiseren

Een groot deel van de Utrechtse biodiversiteit – en van de aandachtsoorten – bevindt zich in het Natuurnetwerk. Realisatie daarvan brengt het behoud en de versterking van de biodiversiteit waar wij volgens de Wnb verantwoordelijk voor zijn dichterbij. Bovendien is het realiseren van het Natuurnetwerk an sich in de Wnb opgenomen als verplichting. De ambities van het Akkoord van Utrecht zijn leidend bij onze realisatie. Er is speciale aandacht voor onze Natura 2000 gebieden. Door het benoemen van soortenbeschermingsgebieden maken we binnen het Natuurnetwerk inzichtelijk waar concentraties van Utrechtse aandachtsoorten voorkomen en welke gebieden potentieel interessant zijn voor deze soorten.

Instrumenten die we in willen zetten:

- Grondstrategie
- Groene contour realiseren
- Het Natuurnetwerk ruimtelijk beschermen via PRS / PRV, inclusief compensatieverplichting (**actualisering**)
- Soortenbeschermingsgebieden benoemen (**aanvulling**)

Uitwerking voorstellen nieuw beleid pijler 1 doel 1 (P1D1)

- Binnen het Natuurnetwerk benoemen we soortenbeschermingsgebieden (zie paragraaf 2.3 en bijlages 2 en 3). Met deze gebiedscategorie willen we inzichtelijk maken waar zich concentraties van Utrechtse aandachtsoorten bevinden en waar de potentie tot vestiging van deze soorten hoog is. De soortenbeschermingsgebieden hebben geen enkele vorm van planologische schaduwwerking en de grenzen ervan zijn niet hard maar indicatief. Vastlegging in de PRS / PRV is vooralsnog niet voorzien.
- We maken het mogelijk om natuurcompensatie die in het kader van de aantasting van het Natuurnetwerk plaatsvindt binnen het Natuurnetwerk te realiseren (zie pijler 5, tekstvak OOP5). Verdere uitwerking:
 - o Dergelijke compensatie moet leiden tot versnelling van de realisatie van het Natuurnetwerk
 - o Tegelijkertijd wordt het Natuurnetwerk uitgebreid met een oppervlakte nog te realiseren nieuwe natuur gelijk aan het te compenseren oppervlakte.

Doel 2: natuur in het agrarisch gebied behouden en versterken

Een deel van de Utrechtse biodiversiteit – waaronder een aantal aandachtsoorten – bevindt zich in het agrarisch gebied. Door gebieden aan te wijzen die in aanmerking komen voor agrarisch natuurbeheer en door

soortenbeschermingsgebieden te benoemen maken we maatregelen mogelijk waarmee we de biodiversiteit behouden en versterken, waaronder de Utrechtse aandachtsoorten.

Instrumenten die we in willen zetten:

- Gebieden voor agrarisch natuurbeheer aanpassen (**actualisering**)
- Natuurontwikkeling door derden stimuleren, met name in de groene contour (die na realisatie Natuurnetwerk wordt).
- Soortenbeschermingsgebieden benoemen (**aanvulling**)

Uitwerking voorstellen nieuw beleid pijler 1 doel 2 (P1D2)

- We voeren de aanwijzing door van de aan het agrarisch natuurbeheer verbonden nieuw begrensde subsidiabele gebieden (inclusief weidevogelkerngebieden). Bij de begrenzing van deze gebieden is al rekening gehouden met de aanwezigheid van beschermde soorten, waaronder enkele Utrechtse aandachtsoorten. De weidevogelkerngebieden zijn tevens aangeduid in de PRS, waarbij we ongewenste ontwikkelingen willen voorkomen.
- Binnen het agrarisch gebied benoemen we soortenbeschermingsgebieden (zie paragraaf 2.3 en bijlages 2 en 3). Met deze gebiedscategorie willen we inzichtelijk maken waar zich concentraties van Utrechtse aandachtsoorten bevinden en waar de potentie tot vestiging van deze soorten hoog is. De soortenbeschermingsgebieden hebben geen enkele vorm van planologische schaduwwerking en de grenzen ervan zijn niet hard maar indicatief. Vastlegging in de PRS / PRV is vooralsnog niet voorzien.

Doel 3: natuur in het stedelijk gebied realiseren

Een deel van de Utrechtse biodiversiteit – waaronder enkele aandachtsoorten – bevindt zich in het stedelijk gebied. Door aandacht te besteden aan waardevolle natuur in de stad via het benoemen van soortenbeschermingsgebieden behouden en versterken we de biodiversiteit, waaronder de Utrechtse aandachtsoorten. Hiermee voldoen we aan de doelstelling van de Wnb.

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Soortenbeschermingsgebieden benoemen (**aanvulling**)

Uitwerking voorstellen nieuw beleid pijler 1 doel 3 (P1D3)

- Binnen het stedelijk gebied benoemen we soortenbeschermingsgebieden (zie paragraaf 2.3 en bijlages 2 en 3). Met deze gebiedscategorie willen we inzichtelijk maken waar zich concentraties van Utrechtse aandachtsoorten bevinden en waar de potentie tot vestiging van deze soorten hoog is. De soortenbeschermingsgebieden hebben geen enkele vorm van planologische schaduwwerking en de grenzen ervan zijn niet hard maar indicatief.

Doel 4: tijdelijke natuurgebieden realiseren

Gebieden die bestemd zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen tijdelijk als natuurgebied laten functioneren komt de Utrechtse biodiversiteit ten goede. Het zorgt tevens voor vergroting van de beleving. We faciliteren daarom het realiseren van tijdelijke natuurgebieden, in het bijzonder in of nabij het stedelijk gebied. Dit is in overeenstemming met de wens van PS¹.

Instrumenten die we in willen zetten:

- Ontheffingen voor tijdelijke natuur verlenen (**aanvulling**)
- Het bestaan van de gedragscode tijdelijke natuur onder de aandacht brengen wanneer deze is vastgelegd (**aanvulling**)

¹ Op 4 november 2013 hebben PS een motie ingediend over tijdelijke natuur (motie 58) . Hierin verzoeken PS GS om, zodra de bevoegdheid voor het ontwikkelen van tijdelijke natuur van het Rijk is overgedragen naar de provincies, een meer uitgewerkt voorstel te doen aan PS over het mogelijk maken van tijdelijke natuur.

Voorstellen nieuw beleid pijler 1 doel 4 (P1D4)

- We zetten de beleidslijn Tijdelijke Natuur van het Rijk² voort. Daartoe stellen we beleidsregels op, toegespitst op de Utrechtse situatie. Initiatiefnemers kunnen een ontheffing aanvragen bij de provincie.
- We monitoren de ontwikkeling van de eventuele tijdelijke natuurgebieden en passen de beleidsregels aan wanneer op basis van resultaten uit de praktijk blijkt dat ongewenste ecologische effecten ontstaan.
- Wanneer een gedragscode in werking treedt wijzen wij initiatiefnemers en gemeenten op het bestaan hiervan.

Doel 5: verbindingen tussen de natuurgebieden realiseren

Het verbinden van natuurgebieden komt de Utrechtse biodiversiteit – waaronder de Utrechtse aandachtsoorten – ten goede. We nemen dit als expliciet doel op.

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Verkeersmaatregelen treffen via onder andere het programma ontsnippering
- Grote faunavoorzieningen afronden (zie coalitieakkoord)
- Kleine faunavoorzieningen realiseren
- Blauwe dooradering realiseren via het treffen van KRW maatregelen, ondersteund met watermaatregelen van het agrarisch natuurbeheer
- Via het agrarisch natuurbeheer groene dooradering stimuleren middels aanleg, beheer en herstel van landschapselementen

Voorstellen nieuw beleid pijler 1 doel 5 (P1D5)

- We stellen op dit punt geen nieuw beleid voor

Visie: in stand houden van het bosareaal

Wij hechten bijzondere waarde aan het grote bosgebied dat onze provincie rijk is. De houtopstanden die zich daar bevinden zijn vanuit meerdere perspectieven belangrijk, met name vanwege hun natuurwaarde, vanwege de mogelijkheden tot houtproductie, vanwege de extensieve recreatiemogelijkheden en vanwege de cultuurhistorische waarde. Vandaar dat we in onze Natuurvisie expliciet aandacht besteden aan bosbeleid. Ook hebben we bos als één van onze soortenbeschermingsgebieden benoemd (zie paragraaf 2.3 en bijlagen 2 en 3).

Doel 6: het huidige bosareaal in principe in stand houden

Ons uitgangspunt is het in stand houden van de bestaande oppervlakte bos- en landschapselementen. Oude bosgroeiplaatsen krijgen extra aandacht (**aanvulling**). Om dit doel te realiseren nemen we het instrumentarium van de oude Boswet – opgenomen in de Wnb en gedecentraliseerd naar de provincies – over in onze Natuurverordening.

Instrumenten die we in willen zetten:

- Meldplicht voor het vellen van een houtopstand (eventueel ook voorwaarden aan stellen). Hiervoor in bepaalde gevallen vrijstelling verlenen (**aanvulling**).
- Herplantplicht op hetzelfde perceel (eventueel ook voorwaarden stellen). In uitzonderingsgevallen toestaan dat herplant op een ander perceel plaatsvindt of ontheffing van deze plicht verlenen (**aanvulling**).
- Kapverbod voor een bepaalde houtopstand (**aanvulling**).

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2015-29016.html>

Voorstellen nieuw beleid pijler 1 doel 6 (P1D5)

- Wij streven naar behoud van het areaal bos en landschapselementen.
- We nemen de meldplicht voor het vellen van een houtopstand over uit de Boswet en onderzoeken voor welke gevallen we een vrijstelling willen verlenen
- In de Boswet is opgenomen dat geen herplantplicht geldt wanneer er buiten de bebouwde kom grond nodig is voor een werk overeenkomstig een goedgekeurd bestemmingsplan. In deze gevallen hoeft het gekapte bos niet gecompenseerd te worden. Die uitzonderingsbepaling is niet overgenomen in de Wnb. Wij kiezen ervoor om de Wnb hierin te volgen.
- Wij staan onder voorwaarden toe dat compensatie naar aanleiding van de herplantplicht op een ander perceel plaatsvindt. We stimuleren dat de gekozen locatie bijdraagt aan de realisatie van provinciale doelen zoals de realisatie van het Natuurnetwerk, RodS of Groene Contour. We overwegen om compensatie tevens in te zetten in soortenbeschermingsgebieden of ter herstel en versterking van waardevolle landschapselementen. Wij ondersteunen dit door het inrichten van een natuurcompensatiebank (zie pijler 5 tekstvak OOP5).
- Alleen in bijzondere gevallen geven wij een ontheffing van de herplantplicht. Dit kan bijvoorbeeld, in beperkte mate, nodig zijn voor heide- en schraallandherstel. We vinden een goede balans tussen bos en deze andere natuurtypen belangrijk. Voor de balans tussen bos en heide stellen we een aparte notitie op (zie pijler 5, tekstvak P5D5).
- Om oude bosgroeiplaatsen extra te beschermen overwegen wij het instellen van een kapverbod. Ook benoemen we deze locaties als soortenbeschermingsgebied (zie pijler 1 tekstvak P1D1)

Overige overwegingen pijler 1 (OOP1)

- We kiezen er vooralsnog niet voor om provinciale natuurgebieden en / of landschappen aan te wijzen, ook niet ter vervanging van de Beschermden Natuurmonumenten (dezen liggen immers in het Natuurnetwerk en worden daar beschermd). Op termijn kunnen we dergelijke gebieden alsnog aanwijzen, bijvoorbeeld ter verdere borging van soortenbeschermingsgebieden (zie OOP2).
- We voeren de recente uitbreiding van het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug door in de Natuurvisie en verkennen de mogelijkheid tot verdere vergroting. De ambitie is een Nationaal Park voor de hele Heuvelrug, inclusief de flanken en het Noord-Hollandse gedeelte. Hiertoe trekken we samen op met Noord-Holland. We dragen het Nationaal Park voor als pilot voor het Programma Nationale Parken van het Rijk. In het kader hiervan komen we met een visie op het gebied en organiseren we diverse activiteiten.
- Het benoemen van de Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden (deze pijler, paragraaf 2.3, bijlage 2 en 3) en het uitwerken van gerichte maatregelen die deze soorten ten goede komen (pijler 2, tekstvakken P2D1, P2D2 en P2D3) biedt duidelijkheid over de aanwezigheid en staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten en onze inspanningen tot verbetering. Deze duidelijkheid kan de juridische houdbaarheid van een ontheffing vergroten (zie pijler 5, tekstvak P5D1).

Stelsysteemgericht en op hoofdlijnen (pijler 2)

Belangrijkste wijzigingen:

- *We concretiseren de pijler door er visies, doelen en instrumenten aan te koppelen.*
- *We spitsen deze pijler nadrukkelijker toe op natuurkwaliteit.*

Visie: behouden en versterken van de biodiversiteit – waaronder de Utrechtse aandachtsoorten – door het realiseren van voldoende kwaliteit

We richten ons beleid op het duurzaam in stand houden van de Utrechtse biodiversiteit, met speciale aandacht voor de Utrechtse aandachtsoorten (zie paragraaf 2.3 en bijlage 2). Daarvoor is het niet alleen van belang dat er voldoende natuurgebieden van voldoende omvang zijn, maar ook dat deze gebieden van voldoende kwaliteit zijn. Voor deze kwaliteit zorgen wij. Daartoe treffen we beheermaatregelen (actief soortenbeleid), handhaven we wettelijke ver- en gebodsbepalingen (passief soortenbeleid) en zorgen we voor het op orde brengen van de bodem, water- en milieucondities. Deze activiteiten vinden met name in het Natuurnetwerk plaats, en waar nodig ook daarbuiten.

Doel 1: de natuurkwaliteit van het Natuurnetwerk verbeteren

Met maatregelen die de kwaliteit van het Natuurnetwerk verbeteren dragen we bij aan het behoud en de versterking van de Utrechtse biodiversiteit. De kwaliteit van onze Natura 2000 gebieden heeft speciale aandacht. We brengen in beeld op welke manier onze maatregelen dat doen en sturen gericht op optimalisering hiervan, waarbij we speciale aandacht besteden aan de leefomstandigheden van onze aandachtsoorten in de soortenbeschermingsgebieden. We kijken naar relatief eenvoudige maatregelen die veel effect sorteren. Dat betekent niet dat we weglopen voor meer ingrijpende maatregelen; waar nodig treffen we die ook.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Het treffen van éénmalige ingrepen (inrichtingsmaatregelen, omvorming, kwaliteitsimpuls) met provinciale SKNL subsidie. Nadere uitwerking staat in het Natuurbeheerplan (**eventueel aanvulling**).
- Bestaande natuur die reeds van voldoende kwaliteit is beheren met SNL subsidie. Nadere uitwerking staat in het Natuurbeheerplan (**eventueel aanvulling**).
- Voor de Natura 2000 gebieden beheerplannen opstellen en uitvoeren, waar nodig PAS maatregelen treffen.
- In de soortenbeschermingsgebieden maatregelen treffen die een positief effect hebben op de duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten die bij het betreffende gebied horen (**aanvulling**).
- Bodem- water en milieucondities die van invloed zijn op de kwaliteit van het Natuurnetwerk verbeteren (**concretisering**).
- Een handhavingstrategie opstellen en uitvoeren (**aanvulling**).

Voorstellen nieuw beleid pijler 2 doel 1 (P2D1)

- In onze soortenbeschermingsgebieden inventariseren we of de maatregelen die we er reeds treffen (zowel éénmalige ingrepen als structureel beheer) voldoende zijn om op termijn een duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten te realiseren. Indien nodig treffen we extra maatregelen of sturen we de bestaande maatregelen bij. Verdere uitwerking:
 - o We werken voor onze soortenbeschermingsgebieden uit in hoeverre de maatregelen die we er reeds treffen de Utrechtse aandachtsoorten die bij de betreffende gebieden horen ten goede komen en doen indien nodig voorstellen tot verbetering.
 - o We communiceren met onze partners over de gewenste maatregelen en eventuele verbeteringen. Hiertoe roepen we een regelmatig terugkerend biodiversiteitsoverleg in het leven³.
 - o Indien nodig kunnen we het Natuurbeheerplan aanpassen, waarmee we SNL subsidie meer expliciet koppelen aan maatregelen die de Utrechtse aandachtsoorten ten goede komen.
 - o Indien gewenst kunnen we een aanvullende subsidie beschikbaar stellen waarmee onze partners extra maatregelen kunnen treffen die de Utrechtse aandachtsoorten ten goede komen.
- We zetten gericht in op het verbeteren van de bodem-, water- en milieucondities die van invloed zijn op het Natuurnetwerk, met speciale aandacht voor de soortenbeschermingsgebieden. Verdere uitwerking:
 - o We werken uit welke maatregelen nodig zijn en integreren die op termijn in het BWM beleid.
 - o Uiteindelijk streven we naar een gebiedsgerichte uitwerking: waar komt welke ingreep?
 - o We stemmen af met onze partners zoals waterschappen, terreinbeheerders en agrarische belangenorganisaties.
- We werken een strategie uit waarin we bepalen op welke manier we de handhavingbevoegdheid uit de Wnb het efficiëntst in kunnen zetten ter bescherming en versterking van de Utrechtse biodiversiteit. Hierbij gaan we tevens in op handhaving binnen het Natuurnetwerk (zie paragraaf 2.5).

Doel 2: de natuurkwaliteit van natuurgebieden in het agrarisch gebied verbeteren

Maatregelen die de kwaliteit van natuurgebieden in het agrarisch gebied ten goede komen dragen bij aan het behoud en de versterking van de Utrechtse biodiversiteit – waaronder de Utrechtse aandachtsoorten. We inventariseren op welke manier onze huidige maatregelen dat doen en sturen gericht op optimalisering hiervan. De subsidiabele gebieden, - waaronder de weidevogelkerngebieden – en de soortenbeschermingsgebieden in het agrarisch gebied hebben onze speciale aandacht.

³ We hebben dit idee reeds met onze partners besproken; zij zijn hier enthousiast over.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Agrarisch natuurbeheer stimuleren (**actualisering en concretisering**)
- Een rol overwegen in een weidevogelprogramma (**aanvulling**)
- Experimenteren met innovatieve oplossingen (optioneel) (**aanvulling**)
- Bodem- water en milieucondities van invloed op de natuurkwaliteit in het agrarisch gebied verbeteren (**concretisering**)
- Een handhavingsstrategie opstellen en uitvoeren (**aanvulling**)
- Ecologisch bembbeheer.

Voorstellen nieuw beleid pijler 2 doel 2 (P2D2)

- We voeren de in het Natuurbeheerplan vastgelegde actualisering van het agrarisch natuurbeheer door. De agrarische collectieven zijn verantwoordelijk geworden voor de te treffen maatregelen en kunnen beheeractiviteiten gericht inzetten – binnen de kaders die met de provincie zijn afgesproken.
- In onze soortenbeschermingsgebieden inventariseren we of de maatregelen die we er reeds treffen voldoende zijn om op termijn een duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten te realiseren. Indien nodig treffen we extra maatregelen of sturen we de bestaande maatregelen bij. Verdere uitwerking:
 - o We werken voor onze soortenbeschermingsgebieden uit in hoeverre de maatregelen die we er reeds treffen de Utrechtse aandachtsoorten die bij de betreffende gebieden horen ten goede komen en doen indien nodig voorstellen tot verbetering.
 - o We communiceren met de agrarische collectieven over de gewenste maatregelen en eventuele verbeteringen en stimuleren hen deze over te nemen, onder andere in onze jaargesprekken.
 - o Indien nodig kunnen we een aanvullende subsidie beschikbaar stellen waarmee extra maatregelen getroffen kunnen worden die de Utrechtse aandachtsoorten ten goede komen.
- We overwegen om – als dat onze soortenbeschermingsgebieden ten goede komt – natuurcompensatie in te zetten om landschapselementen te herstellen en / of versterken (zie pijler 5 tekstvak OOP5).
- Indien het Rijk inzet op een programmatische aanpak aangaande weidevogels (een voorstel daartoe heeft men in beraad) overwegen we wat onze rol daarin kan zijn.
- We verkennen of innovatieve oplossingen, zoals experimenteren met natuurinclusieve landbouw⁴, interessant voor ons kunnen zijn.
- We zetten waar mogelijk in op het verbeteren van de bodem-, water- en milieucondities die van invloed zijn op de natuur in het agrarisch gebied, met speciale aandacht voor de soortenbeschermingsgebieden en de subsidiabele gebieden – waaronder de weidevogelkerngebieden. Verdere uitwerking:
 - o We werken uit welke maatregelen mogelijk zijn. We zoeken afstemming met het BWM beleid.
 - o Uiteindelijk streven we naar gebiedsgerichte uitwerking: waar komt welke ingreep?
 - o We stemmen af met onze partners zoals waterschappen, terreinbeheerders en agrarische belangenorganisaties.
- We werken een handhavingsstrategie uit waarin we bepalen op welke manier we de handhavingsbevoegdheid die de Wnb ons toebedeeld het efficiëntst in kunnen zetten ter bescherming van de Utrechtse biodiversiteit. Hierbij gaan we tevens in op handhaving binnen het agrarisch gebied (zie paragraaf 2.5).

Doel 3: de kwaliteit van de natuur in het stedelijk gebied verbeteren

Maatregelen die de natuurkwaliteit in de stad ten goede komen dragen bij aan het behoud en de versterking van de Utrechtse biodiversiteit – waaronder de Utrechtse aandachtsoorten – en hebben bovendien belangrijke andere effecten, zoals gezondheidswinst. We inventariseren welke maatregelen een positief effect hebben en stimuleren de realisatie hiervan door gemeenten. De soortenbeschermingsgebieden in het stedelijk gebied hebben onze speciale aandacht.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Natuurontwikkeling door gemeenten en particulieren stimuleren (**concretisering**).
- Natuurcompensatie, mogelijk via soortenmanagementplannen (**aanvulling**)
- Een handhavingsstrategie opstellen en uitvoeren (**aanvulling**)
- Ecologisch bembbeheer continueren.

⁴ <http://www.wageningenur.nl/nl/artikel/Brochure-Op-weg-naar-een-natuurinclusieve-duurzame-landbouw.htm>;
<http://www.joop.nl/opinies/gebruik-biodiversiteit-om-veerkracht-van-landbouw-te-bevorderen>

Voorstellen nieuw beleid pijler 2 doel 3 (P2D3)

- We stimuleren maatregelen in het stedelijk gebied waar de Utrechtse biodiversiteit – waaronder onze aandachtsoorten – baat bij heeft. Verdere uitwerking:
 - o We werken voor onze soortenbeschermingsgebieden in het stedelijk gebied uit welke maatregelen de Utrechtse aandachtsoorten ten goede komen. Uitgangspunt is dat deze maatregelen goed in te passen zijn zodat stedelijke functies er geen last van ondervinden.
 - o We communiceren met de gemeenten over de gewenste maatregelen en stimuleren realisatie ervan.
 - o Indien nodig kunnen we een aanvullende subsidie beschikbaar stellen waarmee extra maatregelen getroffen kunnen worden die de Utrechtse aandachtsoorten ten goede komen.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen die de Utrechtse aandachtsoorten nadelig beïnvloeden streven we naar een vorm van compensatie. We onderzoeken de mogelijkheid om dit via soortenmanagementplannen te organiseren (zie pijler 5, tekstvak P5D1).
- We werken een handhavingsstrategie uit waarin we bepalen op welke manier we de handhavingsbevoegdheid die de Wnb ons toebedeeld het efficiëntst in kunnen zetten ter bescherming van de Utrechtse biodiversiteit. Hierbij gaan we tevens in op handhaving binnen het stedelijk gebied (zie paragraaf 2.5).

Overige overwegingen pijler 2 (OOP2)

- Op termijn kijken we of het huidige beschermingsregime voldoende is om een duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten te realiseren. Als dat niet zo is overwegen we een zwaarder regime te koppelen aan de soortenbeschermingsgebieden, bijvoorbeeld via de Omgevingsvisie- of verordening (eventueel in combinatie met aanwijzing als provinciaal natuurgebied), het verzwaren van de toezicht- en handavingsinzet of het aanscherpen van de criteria voor ontheffingsverlening.
- Het benoemen van de Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden (pijler 1, paragraaf 2.3, bijlage 2 en 3) en het uitwerken van gerichte maatregelen die deze soorten ten goede komen (deze 2, tekstvakken P2D1, P2D2 en P2D3) biedt duidelijkheid over de aanwezigheid en staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten en onze inspanningen tot verbetering. Deze duidelijkheid kan de juridische houdbaarheid van een ontheffing vergroten (zie pijler 5, tekstvak P5D1).

Beleven en betrekken (pijler 3)

Belangrijkste wijzigingen:

- *We concretiseren de pijler door er visies, doelen en instrumenten aan te koppelen.*
- *We brengen het landschapsbeleid onder bij deze pijler*

Visie: vergroten van de belevingswaarde

Tijd doorbrengen in de natuur heeft tal van positieve effecten op mensen. Om ervoor te zorgen dat de Utrechters hun weg naar het groen weten te vinden willen we de belevingswaarde van onze natuurgebieden vergroten. Het is daarom belangrijk het beleid aan te laten sluiten op de behoeften van de samenleving.

Doel 1: de toegankelijkheid van de Utrechtse natuur vergroten

De belevingswaarde van onze natuur neemt toe als we het makkelijker maken om natuurgebieden te bereiken.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Openstelling garanderen – hier alleen vanaf wijken als schade optreedt. We blijven hiertoe de Natuurschoonwet benutten via onze adviezen aan de belastingdienst.
- Recreatie om de Stad gebieden realiseren en aan laten sluiten op natuurgebieden buiten de stad
- Een samenhangend netwerk van poorten, TOPs en routes realiseren, inclusief digitale ontsluiting.
- Slim zoneren, i.e. bezoekersstromen sturen op maximale beleving waarbij schade voorkomen wordt.

Voorstellen nieuw beleid pijler 3 doel 1 (P3D1)

- We stellen op dit punt geen nieuw beleid voor

Doel 2: het voorzieningenniveau in de Utrechtse natuur verhogen

De belevingswaarde van onze natuur neemt toe als we het voorzieningenniveau verhogen. Onder bepaalde voorwaarden willen we dat faciliteren. We houden de draagkracht van natuur en landschap goed in de gaten.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Het koppelen van natuurbeleid aan recreatiebeleid en cultuurhistoriebeleid
- Recreatiemogelijkheden- en voorzieningen uitbreiden in afstemming met het recreatiebeleid
- Recreatieve ontwikkelingen bij terreinbeheerders stimuleren
- Opzetten van een natuur – recreatie platform

Voorstellen nieuw beleid pijler 3 doel 2 (P3D2)

- We stellen op dit punt geen nieuw beleid voor

Doel 3: de belevingswaarde van het landschap behouden en versterken

Voor veel mensen is het niet zozeer van belang welke planten en dieren ze in de natuur tegenkomen maar is het belangrijker dat ze zich in een omgeving bevinden die ze aantrekkelijk vinden. De provincie Utrecht heeft deze aantrekkelijkheid altijd voortvarend gewaarborgd door een eigen landschapsbeleid, beschreven in de Notitie Landschap⁵ en uitgevoerd via de landschapsverordening (LSV) en subsidies voor landschapsbehoud- en versterking. Zo is verrommeling tegengegaan en zijn waardevolle landschapselementen en kavelpatronen behouden. Om dit beleid te bestendigen zetten we het landschapsbeleid voort en nemen we het op in de Natuurvisie (**aanvulling**). We nemen tevens de inzichten uit de Agenda Landschap (IPO) mee.

Instrumenten die we daar bij in willen zetten:

- Stimuleren van het herstel, het behoud en de versterking van landschap(selementen) op basis van de Kwaliteitsgidsen Landschap (**aanvulling**)
- Landschap(selementen) ruimtelijk beschermen via de PRS/PRV
- Handhaving van de bepalingen uit de LSV
- Herstel en versterking van landschap(selementen) (**aanvulling**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 3 doel 3 (P3D3)

- In de Natuurvisie formuleren we strategisch landschapsbeleid, als onderdeel van onze visie op de belevingswaarde van onze natuur. We bouwen voort op de Notitie Landschap en verwerken recente inzichten uit de discussie omtrent de Agenda Landschap van het IPO.
- We nemen het huidige landschapsinstrumentarium beleidsneutraal over. Belangrijke aanvullingen zijn dat we herstel en versterking van landschap(selementen) via actief soortenbeleid mogelijk willen maken (pijler 2 tekstvak P2D2) en overwegen om ook natuurcompensatie hiertoe in te zetten (pijler 5 tekstvak OOP5).
- We voegen de Landschapsverordening samen met de Natuurverordening. Dit doen we om na de inwerkingtreding van de Wnb de vergunningverlening te stroomlijnen. Bovendien bevestigen we hiermee de integratie van het landschapsbeleid in ons natuurbeleid en sorteren we vast voor op de integratie van alle ruimtelijke verordeningen in de Omgevingsverordening. Verdere uitwerking:
 - o We ronden de op dit moment lopende herijking van de LSV via een eigenstandig traject af. Vaststelling door PS is voorzien op 19 september 2016.
 - o Hierna lichten we de herijkte LSV door op de rechtsgevolgen van de Wnb en de Natuurverordening.
 - o We voegen de LSV toe aan de Natuurverordening en brengen eventuele wijzigingen aan op basis van de bovengenoemde doorlichting.

⁵ Statenvier van 4 maart 2014

Visie: vergroten van de betrokkenheid

Als mensen zich betrokken voelen bij het natuurbeleid, zal dat hun binding met de natuur, en daarmee hun welzijn, verbeteren. Bovendien neemt in dat geval het maatschappelijk draagvlak voor onze activiteiten toe. Daarom willen we mensen betrekken bij het beheren en realiseren van natuur.

Doel 4: betrokkenheid van burgers vergroten

Burgers zijn een belangrijke groep om meer actief bij het natuurbeleid te betrekken.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Vrijwilligerswerk stimuleren.
- Burgers betrekken bij het opstellen, uitwerken en uitvoeren van natuurbeleid en natuurgerelateerde maatregelen (**actualisatie en concretisering**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 3 doel 4 (P3D4)

- We zetten in op pilots die participatie vergroten, zoals het programma Groen aan de Buurt, waar NMU, LEU, IVN en gemeenten aan werken, in samenwerking met en deels gefinancierd door de provincie.

Doel 5: samenwerkingsverbanden aangaan en verbeteren

Samenwerken met nieuwe partners vergroot de basis onder het natuurbeleid. Streven naar verbetering van de samenwerking met onze huidige partners houdt ons scherp en kan de Utrechtse biodiversiteit ten goede komen.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Eventuele nieuwe partners – zoals bedrijven – stimuleren en faciliteren.
- Samenwerkingsverbanden evalueren.
- Een gelijk speelveld realiseren (**actualisering**).

Voorstellen nieuw beleid pijler 3 doel 5 (P3D5)

- We verwerken het gelijkheidsbeginsel in onze Natuurvisie

Overige overwegingen pijler 3 (OOP3)

- We werken de doelen uit deze pijler de komende tijd onder andere uit voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Vergroten van de belevingswaarde en de betrokkenheid van burgers worden speerpunten van het Nationaal Park.

Samen verantwoordelijk voor een duurzame financiering (pijler 4)

Belangrijkste wijzigingen:

- We concretiseren de pijler door er visies, doelen en instrumenten aan te koppelen.
- Duurzame benutting krijgt een meer prominente plaats

Visie: de benutting van de natuur verduurzamen

De Utrechtse natuur en haar biodiversiteit leveren ons tal van diensten. Zo zuivert de natuur het drinkwater, biedt het verkoeling, kan het ons beschermen tegen wateroverlast en de negatieve effecten van klimaatverandering en profiteren horecaondernemers en huiseigenaren van een groene omgeving. Wij vinden het niet meer dan logisch dat degenen die relatief veel van deze baten profiteren ook een bijdrage leveren aan het bekostigen van de maatregelen die het voortbestaan van de diensten die de natuur levert bestendigen.

Doel 1: de economische waarde van de natuur beter in beeld brengen

Door beter in beeld te brengen wat de economische waarde van onze natuur is willen we voeding geven aan een gevoel van eigenaarschap, met name bij ondernemers. Hiermee hopen we hen er op termijn toe te bewegen om bij te dragen aan het behouden en versterken van de Utrechtse biodiversiteit.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Kosten en baten van natuurbeleid koppelen (**concretisering**).
- Aansluiten bij bestaande kennisnetwerken over dit onderwerp (**actualisering**).

Voorstellen nieuw beleid pijler 4 doel 1 (P4D1)

- We ontwikkelen een systeem waarmee we de economische waarde van onze natuur in beeld kunnen brengen en proberen de kansen die dat biedt te verzilveren. Verdere uitwerking:
 - o We brengen de economische waarde van onze natuur in kaart. Daarbij sluiten we aan bij de huidige kennisontwikkeling, zoals ideeën over Natuurlijk Kapitaal⁶
 - o We organiseren pilots om deze kansen te verzilveren. We werken daartoe samen met ondernemers en kennisinstellingen. In eerste instantie richten we ons daarbij op Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug. Op termijn kunnen we het systeem uitbreiden naar de rest van de provincie.
- We streven niet langer naar het opzetten van een eigen kennisnetwerk over het koppelen van kosten en baten. In plaats daarvan zoeken we aansluiting bij bestaande netwerken en bestaande concepten.

Visie: duurzame financiering realiseren

De financiering van het natuurbeleid door de overheid staat onder druk. Om het natuurbeleid minder afhankelijk te maken van overheidsfinanciering zoeken we naar nieuwe manieren om het beschermen en versterken van de natuur te bekostigen of kostenefficiënter te werken.

Doel 2: het in kaart brengen en optimaliseren van bestaande en nieuwe financieringsbronnen

Nieuwe verdienmodellen kunnen het eigenaarschap van partijen aangaande natuur vergroten en leveren tevens een bijdrage aan de bekostiging van het natuurbeleid.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Bijeenbrengen van en experimenteren met nieuwe verdienmodellen (**concretisering**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 4 doel 2 (P4D2)

- We stimuleren pilots met nieuwe verdienmodellen. We volgen de ontwikkelingen binnen onze provincie en stimuleren experimenten met verdienmodellen die zich hier voordoen. We hebben bijzondere aandacht voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug omdat we verwachten dat zich hier kansen voor nieuwe verdienmodellen voordoen. We achten het niet langer noodzakelijk een taskforce op te zetten.

Doel 3: natuur verbinden met andere functies

Door investeringen in natuur te koppelen aan investeringen in andere functies verwachten we goedkoper te kunnen werken. Bovendien brengt dit nieuwe vormen van cofinanciering in beeld.

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Functiecombinaties realiseren (**concretisering**)
- Natuur meekoppelen bij grootschalige fysieke maatregelen
- Aansluiten bij bestaande kennisnetwerken over dit onderwerp (**actualisering**).

⁶ <http://themasites.pbl.nl/natuurlijk-kapitaal-nederland/>; <http://www.atlasnatuurlijkkapitaal.nl/home>

Voorstellen nieuw beleid pijler 4 doel 3 (P4D3)

- We brengen in kaart waar in onze provincie kansen liggen voor het verbinden van natuur met andere functies. Voorbeelden zijn natuurinclusief bouwen en het realiseren van klimaatbuffers en de mogelijke gezondheidswinst van natuurontwikkeling in de stad⁷. Verdere uitwerking:
 - o We inventariseren waar kansen liggen om natuur te koppelen aan andere functies. Daarbij sluiten we aan bij de huidige kennisontwikkeling
 - o We organiseren pilots om deze kansen te verzilveren. We werken daartoe samen met onze huidige partners en zoeken naar nieuwe partners. We verwachten dat dergelijke kansen met name in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug aan het licht zullen komen gezien de huidige dynamiek aldaar.
 - o Op termijn kunnen we het systeem uitbreiden naar de rest van de provincie.
- We streven niet langer naar het opzetten van een eigen kennisnetwerk over functiecombinaties. In plaats daarvan zoeken we aansluiting bij bestaande netwerken en bestaande concepten

Doel 4: efficiënter werken

Door efficiënter te werken kunnen we kosten besparen en blijft er meer geld over voor maatregelen die de Utrechtse biodiversiteit ten goede komen

Instrumenten die we daarbij willen inzetten:

- Lumpsum financiering
- Dure beheermaatregelen heroverwegen

Voorstellen nieuw beleid pijler 4 doel 4 (P4D4)

- We stellen op dit punt geen nieuw beleid voor

De balans bewaken (pijler 5)

Belangrijkste wijzigingen:

- *Nieuwe pijler, toegevoegd vanwege nieuwe Wnb taken. We besteden aandacht aan afwegingskaders voor:*
 - o *Het toestaan van activiteiten*
 - o *Beheer en schadebestrijding*
 - o *De balans tussen verschillende typen natuur*
- *We concretiseren de pijler door er visies, doelen en instrumenten aan te koppelen.*

Visie: een balans vinden tussen instandhoudingsdoelen en het toestaan van ingrepen

Verschiedende activiteiten – zoals ruimtelijke ontwikkelingen – kunnen een behoorlijke impact hebben op de Utrechtse biodiversiteit – waaronder de Utrechtse aandachtsoorten. Daarom omvat de Wnb een stelsel van verbodsbepalingen waarin is bepaald welke activiteiten in beginsel niet zijn toegestaan (het zogenaamde passieve soortenbeleid). Een belangrijk onderdeel van de decentralisatie van het natuurbeleid is dat de provincies met de komst van de Wnb de bevoegdheid krijgen om binnen de kaders van de wet te bepalen of, en zo ja onder welke voorwaarden, activiteiten die in beginsel niet zijn toegestaan alsnog doorgang kunnen vinden. Met een doorwrochte en transparante afweging kan worden bijgedragen aan het behoud van de biodiversiteit. Bovendien creëert een dergelijke afweging ruimte en duidelijkheid voor economische en maatschappelijke initiatieven.

Om tot een goede afweging te komen verplicht de provincie initiatiefnemers om via onderzoek inzichtelijk te maken a) welke effecten de voorgenoemde activiteit heeft op de beschermde soorten en b) waar deze effecten plaatsvinden. Als de provincie vervolgens oordeelt dat een activiteit is toegestaan kan ze voor de betreffende soorten een ontheffing van de relevante verbodsbepalingen verlenen en daar indien nodig voorwaarden aan verbinden – bijvoorbeeld het treffen van mitigerende of compenserende maatregelen. Ook kan de provincie

⁷ Zie ook <http://www.atosborne.nl/media/files/toekomstwaarde-nu-de-kracht-van-functiecombinaties.pdf>

bepalen om voor bepaalde delen van de provincie voor bepaalde soorten een vrijstelling te verlenen. Voor deze soorten komen de verbodsbepalingen – althans binnen de daartoe aangewezen gebieden – te vervallen.

Bij het verlenen van ontheffingen en vrijstellingen dient de provincie rekening te houden met de voorwaarden die de wet stelt. Zo zijn de mogelijkheden om tot ontheffing of vrijstelling te komen voor soorten die via internationale afspraken (EU richtlijnen, Bern en Bonn conventies) beschermd zijn beperkter dan voor soorten die alleen nationaal beschermd zijn (zie bijlage I van de Wnb). Bovendien heeft de provincie ook andere kaders die van invloed zijn op het al dan niet toestaan van ontwikkelingen. Zo zijn ruimtelijke ontwikkelingen in het Natuurnetwerk veel moeilijker te realiseren dan daarbuiten, vanwege het ruimtelijke beschermingsregime dat onderdeel is van de PRS en PRV. Ook zijn in de LSV bepalingen opgenomen die bepaalde activiteiten in bijvoorbeeld waardevolle kleine landschapselementen verbieden.

Een aparte vorm van vrijstelling is de zogeheten gedragscode, die goedgekeurd moet worden door het Rijk in overleg met de provincie(s). Initiatiefnemers die aantoonbaar werken volgens de voorwaarden hoeven geen ontheffing aan te vragen (zie artikel 3.31 van de Wnb). Bijvoorbeeld voor het realiseren van tijdelijke natuurgebieden wordt momenteel een gedragscode ontwikkeld (zie pijler 1, tekstvak P1D4).

Doel 1: activiteiten al dan niet toestaan na een heldere afweging van het natuurbelang met andere belangen

We stellen een kader op dat de afweging van het natuurbelang ten opzichte van andere belangen mogelijk maakt, waarbij we de verbodsbepalingen uit de Wnb in ogenschouw nemen. Bij het verlenen van ontheffingen houden we rekening met de waarde van een gebied; we maken onderscheid in afwegingen die betrekking hebben op het Natuurnetwerk, het agrarisch gebied en het stedelijk gebied en houden binnen deze drie ruimtelijke categorieën rekening met de benoemde soortenbeschermingsgebieden (zie paragraaf 2.3 en bijlages 2 en 3). Wanneer we in de soortenbeschermingsgebieden voor de Utrechtse aandachtsoorten een duurzame staat van instandhouding realiseren, voldoen we aan een belangrijk criterium dat de Wnb stelt ten aanzien van ontheffingverlening (zie ook pijlers 1 en 2, tekstvakken OOP1 en OOP2).

Instrumenten die we in willen zetten

- Een afwegingskader opstellen (**aanvulling**)
- Onder voorwaarden vrijstelling verlenen (**aanvulling en actualisering**)
- Onder voorwaarden ontheffing verlenen (**aanvulling en actualisering**)
- Het opstellen van soortenmanagementplannen stimuleren (**aanvulling**)
- Compensatie organiseren (**aanvulling en actualisering**)
- Criteria voor toezicht en handhaving formuleren (**aanvulling en actualisering**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 1 (P5D1)

- We stellen een kader op waarmee we weloverwogen kunnen bepalen of we activiteiten die de Utrechtse biodiversiteit nadelig beïnvloeden – al dan niet onder voorwaarden – toestaan. Wanneer we in de soortenbeschermingsgebieden voor de Utrechtse aandachtsoorten een duurzame staat van instandhouding realiseren, voldoen we aan een belangrijk criterium dat de Wnb stelt ten aanzien van ontheffingverlening.
- We treden met de gemeenten in overleg om te bezien hoe we kunnen voorkomen dat burgers voor iedere kleine ingreep een ontheffing aan moeten vragen. Voor de hand ligt het stimuleren en faciliteren van soortenmanagementplannen, al dan niet in combinatie met een goedgekeurde gedragscode.
- Criteria voor toezicht en handhaving (zie paragraaf 2.5) leiden we deels af uit ons afwegingskader.
- We zetten in op natuurinclusief werken, i.e. het meewegen van natuurbelangen bij de voorbereiding van een aanvraag. Verdere uitwerking:
 - o We stellen geactualiseerde factsheets beschikbaar (gebaseerd op de oude soortenstandaards van het Rijk) op basis waarvan initiatiefnemers kunnen inschatten welke mitigatiemogelijkheden ze hebben. Als initiatiefnemers de factsheets gebruiken vergroten ze de slagingskans van hun ontheffingsaanvraag.
 - o Zelf gebruiken we de factsheets om beleidsregels op te stellen waaraan we de ontheffingsaanvraag toetsen. Aan de hand van ervaringen met het werken met de factsheets scherpen we onze beleidsregels aan in de loop van de tijd aan
 - o Bij grote activiteiten en / of ingrepen overleggen we in een vroeg stadium met de initiatiefnemer. De capaciteit die dit vergt weegt in onze ogen op tegen voordelen als snellere besluitvorming, minder kans op teleurstelling, minder vertraging door juridische procedures en verbetering van het natuurimago.
- We handelen 90% van de vergunningaanvragen binnen de daartoe gestelde wettelijke termijn af.

Doel 2: beweiden en bemesten rondom Natura 2000 gebieden vergemakkelijken

Het Rijk heeft recent besloten het weiden van vee en het gebruiken van meststof rondom Natura 2000 gebieden vrij te stellen van de vergunningsplicht. Dit is ecologisch onderbouwd via de PAS. De provincies kunnen deze vrijstelling in een verordening opnemen. Niet opnemen heeft als consequentie dat voor beweiden en bemesten een vergunningsplicht geldt. Dit scenario leidt tot veel onzekerheid, onder andere omtrent de manier van aanvragen en de juridische houdbaarheid van de vergunningen. Bovendien is de kans op handhavingsverzoeken groot en zijn de verwachte extra administratieve kosten hoog. We willen daarom de vrijstelling overnemen

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Vrijstelling voor beweiden en bemesten rondom Natura 2000 gebieden (**aanvulling**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 2 (P5D2)

- We nemen de vrijstelling die het Rijk ten aanzien van beweiden en bemesten rondom Natura 2000 gebieden heeft ingesteld over in onze Natuurverordening, op basis van de daartoe bedoelde bepaling in de Wnb.

Visie: schade veroorzaakt door diersoorten beperken en gedeeltelijk compenseren

We vinden het van belang dat de maatschappij geen onevenredige schade ondervindt van beschermde diersoorten. De provincies stellen daarom criteria op voor het faunabeheer en zorgen zo nodig voor een tegemoetkoming in de schade. Beleid hiertoe hebben we reeds geformuleerd in de Beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht van 29 september 2014. Deze nota zullen we integreren in de Natuurvisie en het Beleidskader Wet Natuurbescherming.

Doel 3: soorten die onevenredige schade veroorzaken bestrijden

We stellen eisen aan het op maat bestrijden van soorten die weliswaar beschermd zijn maar onevenredig veel schade veroorzaken. Op bepaalde locaties en in bepaalde tijdsperiodes staan we beheeractiviteiten toe. Daarbij houden we rekening met de wijzigingen die aangaande de jacht in de Wnb zijn doorgevoerd. We werken samen met de Faunabeheereenheid (FBE) die verantwoordelijk is voor het opstellen en realiseren van het Faunabeheerplan. We willen conform een in de Wnb opgenomen uitgangspunt de Faunabeheereenheid vermaatschappelijk (**aanvulling**). Ook streven we naar professionalisering van de wildbeheereenheden (WBE's) (**aanvulling**).

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Voor de schadessoorten onder voorwaarden vrijstelling verlenen (overnemen uit de Beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht)
- Onder voorwaarden ontheffingen verlenen
- Voorkomen dat schadessoorten voet aan de grond krijgen. Voorbeeld: wild zwijn en damhert (uitgezonderd de populatie op de Plantage Willem III) (zie Beleidsnota Flora en Faunawet Provincie Utrecht)

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 3 (P5D3)

- We stellen regels op waar de FBE aan moet voldoen. Verdere uitwerking:
 - o We realiseren vermaatschappelijking van de Faunabeheereenheid door de opbouw van het bestuur van de FBE evenwichtig te verdelen in drie zetels voor faunabeheerders en drie zetels voor natuurbeschermers, met een voorzitter die onafhankelijk is.
 - o Deze voorzitter bepaalt uiteindelijk wie de zetels gaan bezetten.
- We professionaliseren de WBE's door hun werkgebieden op te schalen naar minimaal 5.000 ha, gelegen binnen de provinciegrens. Dit doen we om efficiëntie van beheer te bevorderen en problemen in de uitvoering te voorkomen.
- We stellen eisen aan de inhoud van het Faunabeheerplan. Hierbij worden de huidige eisen uit het Besluit faunabeheer overgenomen en op enkele punten aangevuld volgens regels die we in de Natuurverordening vastleggen. Verdere uitwerking:
 - o We streven ernaar om zoveel mogelijk met preventieve en diervriendelijke methoden te werken.

Doel 4: voor onevenredige schade die door beschermde soorten veroorzaakt wordt een tegemoetkoming regelen

Er zijn gevallen waarin het niet mogelijk is om schade veroorzaakt door beschermde soorten te voorkomen, bijvoorbeeld wanneer faunabeheer de duurzame staat van instandhouding van de betreffende soorten in gevaar zou brengen. In dergelijke gevallen kan de provincie besluiten om een tegemoetkoming in de kosten te verstrekken. We verwachten daarbij dat degene die de schade ondervindt zelf zoveel mogelijk maatregelen treft om schade te voorkomen. Het uitkeren van faunaschade komt met de inwerkingtreding van de Wnb formeel bij de provincies te liggen. De uitvoeringsorganisatie BIJ12 wordt gemandateerd om dit uit te voeren. Het uitgangspunt is daarbij dat de provincies faunaschade op dezelfde manier afhandelen. De provincies hebben in IPO verband concept-beleidsregels opgesteld die wij willen overnemen.

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Vaststellen van het faunaschadebeleid (**aanvulling**)
- Uitkeren van faunaschade via BIJ12 (**actualisatie**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 4 (P5D4)

- We stellen in IPO verband faunaschadebeleid vast. We nemen de door het IPO opgestelde concept-beleidsregels over omdat we op dit punt eenduidigheid tussen provincies van belang vinden.
- We handhaven het huidige behandelbedrag van € 300,-.
- In de Natuurverordening zullen een aantal eisen voor het indienen van een aanvraag voor een tegemoetkoming worden opgenomen.
- BIJ12 zal worden gemandateerd de tegemoetkomingen te verstrekken.
- We willen het totale bedrag dat aan faunaschade uitgekeerd wordt niet laten stijgen ten opzichte van de huidige situatie. Daarom willen we onder andere kritischer kijken naar de hoogte van de tegemoetkomingen. Als gedupeerden redelijkerwijs gezien – dus binnen de mogelijkheden van het Faunabeheerplan – schade hadden kunnen voorkomen komt de mogelijkheid om een claim in te dienen te vervallen.

Visie: de balans tussen verschillende typen natuur bewaren

Iedereen heeft een eigen idee bij wat mooie en waardevolle natuur is. Dat impliceert ook dat de meningen verschillen over welke natuur wellicht minder waardevol is en dat er discussie kan ontstaan over het voorrang verlenen aan bepaalde typen natuur en / of soorten ten opzichte van andere typen en soorten. Wij stellen ons in deze discussie terughoudend op. We willen de verhouding tussen de verschillende in onze provincie aanwezige typen natuur alleen wijzigen als dat vanuit biodiversiteits oogpunt gewenst is. Daarbij gaan we zorgvuldig te werk. De Utrechtse aandachtsoorten en de soortenbeschermingsgebieden waar zij voorkomen (zie paragraaf 2.3 en bijlages 2 en 3) hebben onze speciale aandacht.

Doel 5: omvorming van bos naar heide bij uitzondering faciliteren

We koesteren de uitgestrekte bosgebieden en heideterreinen die zich binnen onze provinciegrenzen bevinden. Beide natuurtypen beschouwen we als even waardevol. Het kan vanuit biodiversiteits oogpunt echter wenselijk zijn om kleine stukken bosgebied om te vormen naar heide gebied, bijvoorbeeld om robuuste overgangen tussen beide natuurtypen te realiseren waar veel soorten baat bij hebben. In het verleden zijn op die manier bijvoorbeeld waardevolle heidegebieden gerealiseerd⁸. Wij willen deze ingrepen mogelijk blijven maken, mits er zorgvuldig gewerkt wordt. Daartoe actualiseren we ons beleid.

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Opstellen van een bos- en heidenotitie (**aanvulling**)
- Ontheffing regelen van verplichtingen die omvorming belemmeren

⁸ Zie de "Notitie Heideherstel" van de provincie Utrecht uit december 2004.

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 5 (P5D5)

- Wij streven naar een samenhangend stelsel van zowel bos als van heide en schraalland en werken dit nader uit in een notitie. Daarbij bouwen we voort op onze Notitie Heideherstel uit 2004.
- Op basis van onze notitie bekijken we waar we het omvormen van bos naar heide wenselijk vinden en op welke manier dat dient te gebeuren.
- We faciliteren die omvorming door beperkingen gerelateerd aan het boswetinstrumentarium op te heffen. Een belangrijk voorbeeld is ontheffing verlenen van de verplichting tot herplant bij het verwijderen van bosareaal.

Doel 6: invasieve exoten die Utrechtse aandachtsoorten verdringen bestrijden

In het Bestuursakkoord Natuur is afgesproken dat de provincies ook verantwoordelijk worden voor de bestrijding van (invasieve) exoten. In de Wnb is daarom opgenomen dat het Rijk invasieve exoten aanwijst die door de provincie bestreden moeten gaan worden. De minister is echter (vooralsnog) niet voornemens om dergelijke soorten aan te wijzen. Gelet hierop zullen we deze soorten alleen bestrijden indien zij belangrijke schade aanrichten aan de Utrechtse natuur of aan andere belangen.

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Invasieve exotenbestrijding (**actualisering**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 6 (P5D6)

- In de Wnb is opgenomen dat het Rijk invasieve exoten aanwijst die door de provincie bestreden moeten gaan worden. We hebben geen signalen ontvangen dat het Rijk snel voornemens is dit te gaan doen.
- Tot die tijd handhaven we ons huidige beleid, maar behouden we ons het recht voor om op te treden als blijkt dat onevenredige schade aan de Utrechtse natuur ontstaat.
- Als dat zo is faciliteren we het treffen van maatregelen, waarbij we inzetten op preventieve en diervriendelijke bestrijdingsmethoden.

Doel 7: gerichte bestrijding van soorten die de duurzame staat van instandhouding van Utrechtse aandachtsoorten frustreren

We zijn verantwoordelijk voor het realiseren van een duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten. Het kan voorkomen dat een bepaalde soort – die eveneens beschermd is – een negatieve invloed heeft op andere soorten. Indien dit aan de orde is kan er, mits er voldaan is aan de wettelijke voorwaarden, in het kader van de schadebestrijding een ontheffing worden verleend om deze soort te bestrijden.

Instrumenten die we daarbij in willen zetten:

- Schadebestrijding (**aanvulling**)

Voorstellen nieuw beleid pijler 5 doel 7 (P5D7)

- We voorkomen dat de duurzame staat van instandhouding van een soort in gevaar wordt gebracht door een andere soort. Verdere uitwerking:
 - o We inventariseren in hoeverre en op welke manier een bepaalde soort de duurzame staat van instandhouding van een andere soort in gevaar brengt.
 - o Op basis hiervan faciliteren we maatregelen die dit kunnen voorkomen.

Overige overwegingen pijler 5 (OOP5)

- Om het Natuurnetwerk, het bosareaal en de natuurgebieden in het agrarisch gebied beter te beschermen willen wij het instrument natuurcompensatie efficiënter en effectiever maken. Verdere uitwerking:
 - o We onderzoeken de mogelijkheid het instrumentarium voor compensatie uit te breiden met een natuurcompensatiebank⁹. Dit maakt het voor compensatieplichtigen gemakkelijker om locaties te vinden en biedt ons de mogelijkheid natuurcompensatie te bundelen en gericht in te zetten.
 - o Wij passen de regeling omtrent compensatie in de PRS en PRV aan. Om de vorming van een natuurcompensatiebank mogelijk te maken, komt de eis dat compensatie in nabijheid gerealiseerd moet worden te vervallen. Ook maken we mogelijk dat Natuurnetwerkcompensatie binnen het Natuurnetwerk gerealiseerd wordt, mits het Natuurnetwerk met een gelijke oppervlakte nog te realiseren natuur uitgebreid wordt (zie pijler 1 tekstvak P1D1).
 - o We stimuleren dat natuurcompensatie bijdraagt aan de realisatie van provinciale doelen zoals de realisatie van het Natuurnetwerk, RodS, Groene Contour. We overwegen om compensatie tevens in te zetten in soortenbeschermingsgebieden of ter herstel en versterking van waardevolle landschapselementen.
 - o Wij verbeteren de registratie, de controle, de juridische borging van de uitvoering en de planologische bescherming van de gerealiseerde compensatienatuur. We zorgen daarom voor een goed monitorings- en controlesysteem.
- In uitzonderingsgevallen staan we herintroduceren of bijplaatsen van een soort toe. Alleen wanneer de duurzame staat van instandhouding van een Utrechtse aandachtsoort in gevaar komt is dit instrument een optie.

2.3 Natuurvisie: de Utrechtse aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden

Vanwege de nadruk die de Wnb legt op het behoud en de versterking van de biodiversiteit hebben we besloten ons natuurbeleid daar nadrukkelijker op toe te spitsen. Om inzichtelijk te maken wat het begrip biodiversiteit voor ons betekent, hebben we geïnventariseerd a) voor welke soorten wij als provincie Utrecht verantwoordelijk zijn en b) waar deze soorten zich bevinden. Hieronder werken we deze inventarisatie op hoofdlijnen verder uit, met verwijzing naar een tweetal bijlagen. De gedetailleerde inventarisatie presenteren we later dit jaar in een apart document (het supplement biodiversiteit).

Analysemethode

De Wnb geeft aan voor welke soorten de provincies maatregelen moeten treffen om tot een duurzame staat van instandhouding te komen. Ze verwijst daarbij enerzijds naar internationaal beschermde soorten die in bijlage I van de Vogelrichtlijn¹⁰ en bijlagen II en IV van de Habitatrichtlijn¹¹ staan. Anderzijds betreft het nationaal bedreigde soorten die op de door het Rijk vastgestelde Rode Lijsten staan¹². Deze Rode Lijsten hanteren verschillende categorieën die aanduiden wat de mate van bedreiging is: (in het wild) verdwenen uit Nederland, ernstig bedreigd, bedreigd, kwetsbaar en gevoelig.

Omdat wij willen weten voor welk van deze soorten wij verantwoordelijk zijn en dus indien nodig maatregelen moeten treffen hebben we onderzocht in hoeverre ze vanaf 1 januari 2000 in de provincie Utrecht zijn waargenomen. We hebben daarbij gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), die bijhoudt waar welke soorten zijn waargenomen. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een lijst met Utrechtse aandachtsoorten. We hebben besloten om per soortengroep icoonsoorten te benoemen. Dit zijn soorten die voor Utrecht een bijzondere betekenis hebben omdat een belangrijk deel van de Nederlandse populatie in Utrecht voorkomt. De overige soorten benoemen we als meeliftsoorten (zie volgende subparagraaf en bijlage 2).

⁹ Zie motie 45b van 8 december 2015 aangaande het opzetten van een Natuurbank voor natuurcompensatie

¹⁰ <http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/vogelrichtlijn-soort-van-bijlage-i-artikel-41-vogelrichtlijn>

¹¹ <http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/habitatrichtlijn-soort-van-habitatrichtlijn-bijlage-ii>

http://minez.nederlandsesoorten.nl/habitatrichtlijn_iv

¹² <http://www.soortenbescherming.nl/Bedreigdesoorten.aspx>

Op basis van dezelfde waarnemingsgegevens hebben we vervolgens verspreidingskaarten gemaakt waarop te zien is waar de Utrechtse aandachtsoorten zoal waargenomen zijn. Deze kaarten hebben we gebruikt om soortenbeschermingsgebieden te bepalen. Dit zijn gebieden waar een relatief groot aantal Utrechtse aandachtsoorten geconcentreerd voorkomt of waarvan de potentie tot vestiging van concentraties van deze soorten hoog is (zie volgende subparagraaf en bijlage 3). Daarbij is ook gebleken dat deze soortenbeschermingsgebieden zich weliswaar grotendeels in het Natuurnetwerk bevinden maar zich ook daarbuiten uitstrekken – zowel in het agrarisch als stedelijk gebied.

De weidevogelkerngebieden beschouwen we ook als soortenbeschermingsgebied. Ze zijn niet opnieuw beoordeeld, want beleid hieromtrent is recent vastgesteld en de uitvoering wordt voortgezet. De kaart van deze gebieden hebben we in een aparte bijlage opgenomen (bijlage 4). Dit betreft de in het Natuurbeheerplan 2017 vastgestelde kaart. Wel kan het zinvol zijn om ook binnen weidevogelgebieden maatregelen voor overige Utrechtse aandachtsoorten te stimuleren, bijvoorbeeld waar het aan watergangen gebonden soorten betreft die niet vanzelfsprekend profiteren van maatregelen voor weidevogels.

Vervolgens zijn we gaan bepalen welke maatregelen de Utrechtse aandachtsoorten ten goede komen. Daartoe hebben we per soort – onderverdeeld in soortengroepen – in beeld gebracht wat de belangrijkste leefgebieden en biotopen zijn en welke maatregelen gewenst zijn om deze leefgebieden en biotopen te verbeteren. Het is de bedoeling dat we ons actieve soortenbeleid toespitsen op deze maatregelen (zie pijler 2). Daarbij besteden we extra aandacht aan maatregelen die onze iconsoorten ten goede komen. Dit zijn overigens maatregelen waar ook de overige soorten van profiteren. Vandaar dat we deze overige soorten meeliftsoorten genoemd hebben.

Een beperking van onze analyse is het gebruik van de NDFF. Ten eerste is deze databank niet compleet omdat de gegevens van de terreinbeheerders er niet zijn opgenomen. Dit hebben we ondervangen door onze analyse te delen met onze partners – Het Utrechts Landschap, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Utrechts Particulier Grondbezit, Landschap Erfgoed Utrecht en de Bosgroep – en hen te vragen om aanvulling en verbetering. Ze hebben toegezegd hier graag aan mee te werken en zijn momenteel bezig om hun gegevens aan onze analyse toe te voegen. We hebben tevens met hen afgesproken dat we in de toekomst op reguliere basis overleg zullen voeren over hun en onze inspanningen om de duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten te realiseren.

Een tweede beperking is dat het feit dat een soort ergens niet is waargenomen niet hoeft te betekenen dat die soort daar ook niet voorkomt. De aanvullingen van onze partners helpen om dit punt deels te ondervangen, maar niet in zijn geheel. Daarom hebben we besloten om de benoeming van onze soortenbeschermingsgebieden niet alleen te baseren op waarnemingen van soorten, maar ook op potentiële geschiktheid als leefgebied en / of biotoop (zie boven bij de definitie van de term soortenbeschermingsgebied).

Aandachtsoorten en soortenbeschermingsgebieden

Uiteindelijk heeft onze analyse een lijst van 516 Utrechtse aandachtsoorten opgeleverd. 38 daarvan hebben we aangeduid als *iconsoorten*. Dat zijn soorten waarvoor de provincie Utrecht een bijzondere verantwoordelijkheid heeft omdat het zwaartepunt van het verspreidingsgebied in de provincie Utrecht gelegen is. De overige 478 beschouwen we als *meeliftsoorten* die profiteren van de maatregelen die we ten behoeve van de iconsoorten treffen. Het volledige overzicht wordt gegeven in het supplement biodiversiteit. Overigens willen we benadrukken dat de analyse nog niet definitief is; zo hebben we onze partners gevraagd om de analyse aan te vullen met hun eigen gegevens, op basis waarvan de lijst met aandachtsoorten (inclusief het onderscheid in iconsoorten en meeliftsoorten) nog kan wijzigen.

Op basis van onze analyse hebben we 10 soortenbeschermingsgebieden gedefinieerd: rivierengebied, beekdal, grote wateren, moeras, bos, de combinatie van heide, schraalgrasland, stuifzand en akker, de combinatie van natte heide, hoogveen en vennen, zandgroeves, agrarische natuur en stadsnatuur. Deze gebieden hebben we op kaart gezet (zie bijlage 3). Het gaat hierbij zowel om terreinen waarvan reeds bewezen is dat de Utrechtse aandachtsoorten er geconcentreerd voorkomen en om terreinen die een hoge potentie hebben als soortenbeschermingsgebied maar nu nog niet voldoende kwaliteit hebben, of waarvan de kwaliteit nog onvoldoende bekend is. Zoals gezegd beschouwen we onze weidevogelkerngebieden ook als soortenbeschermingsgebieden. Deze staan op een aparte kaart die is opgenomen in bijlage 4. Per soortenbeschermingsgebied hebben we aangegeven welke biotopen en / of leefgebieden er voorkomen en welke soorten (zowel iconsoorten als meeliftsoorten) in deze biotopen en / of leefgebieden voorkomen (zie bijlage 2).

Wij willen ons actief soortenbeleid toespitsen op de soortenbeschermingsgebieden, bijvoorbeeld door maatregelen te treffen die de omstandigheden van de Utrechtse aandachtsoorten verbeteren. Dit stellen we voor omdat we hiermee het doel van de Wnb – het realiseren van een duurzame staat van instandhouding voor de Utrechtse aandachtsoorten – het beste dienen, omdat we denken dat we op deze manier het meeste biodiversiteit voor ons geld kunnen realiseren en omdat we de geboden duidelijkheid aangaande het beschermen en versterken van de biodiversiteit kunnen inzetten om onze ontheffingsprocedures soepeler te laten verlopen.

Voorstellen nieuw beleid Utrechtse biodiversiteit 1 (UB)

- We spitsen de inzet van ons actieve soortenbeleid toe op de Utrechtse aandachtsoorten en de door ons benoemde soortenbeschermingsgebieden. We stimuleren onze partners om hetzelfde te doen (zie ook pijler 2 tekstvakken P2D1, P2D2 en P2D3)
- We monitoren in hoeverre de maatregelen die we zelf faciliteren en de maatregelen die onze partners realiseren bijdragen aan het behouden en versterken van de Utrechtse aandachtsoorten. Daartoe voeren we regelmatig overleg.
- Als op termijn blijkt dat de duurzame staat van instandhouding van de Utrechtse soorten niet verbeterd overwegen we een zwaardere inzet (zie pijler 2 tekstvak OOP2).
- Bij het opstellen van ons afwegingskader voor het toestaan van activiteiten (zie pijler 5 tekstvak P5D1) houden we rekening met de Utrechtse aandachtsoorten en de soortenbeschermingsgebieden.
- We zorgen voor een regelmatige update van de inventaris biodiversiteit.

2.4 Natuurvisie: gebiedsgerichte uitwerking

In de Natuurvisie nemen we een gebiedsgericht gedeelte op waarin we voor het provinciale grondgebied uitwerken welk beleid van toepassing is. We hanteren bijvoorbeeld de drieslag Natuurnetwerk, agrarisch gebied en stedelijk gebied, en geven binnen deze gebieden tevens aan waar de door ons benoemde soortenbeschermingsgebieden liggen. Daarnaast duiden we andere relevante gebiedsindelingen, zoals Natura 2000 (binnen het Natuurnetwerk), groene contour of weidevogelkerngebied (binnen het agrarisch gebied).

We willen daarnaast voor onze soortenbeschermingsgebieden uitwerken welke maatregelen we de komende tijd willen faciliteren en op welke manier dat bijdraagt aan het behoud en de versterking van de Utrechtse aandachtsoorten. Voor het soortenbeschermingsgebied bos hebben we deze exercitie vast doorlopen. We hebben dit bovendien reeds besproken met onze partners. Tevens hebben we afgesproken dat de partners eventuele aanvullingen nog na kunnen sturen. We hebben het resultaat uitgewerkt in onderstaand tekstkader.

Maatregelen die bijdragen aan het behoud en de versterking van Utrechtse aandachtsoorten in soortenbeschermingsgebied bos:

- Geleidelijke overgangen van bos naar open terrein, zowel horizontaal als verticaal.
- Verbreden van de bermen langs bospaden door het kappen van bomen in de bosrand.
- De aanwezigheid van dik dood hout (zowel in de zon als in de schaduw) is essentieel voor de voortplanting van veel bedreigde bijen en het vliegend hert en voor mossen en korstmossen. Het gaat zowel om staand als om liggend dood hout, vooral dikke stammen, inclusief wortelkluiten en – kuilen.
- Plaatselijk beheren als hakhout levert jonge scheuten die voor bijvoorbeeld bruine eikepage en sleedoornpage essentieel zijn.
- Het zo lang mogelijk in stand houden van oude bomen (ook in lanen) is belangrijk voor (korst)mossen en levert voortplantingsbiotoop voor vleermuizen en diverse vogelsoorten.
- In stand houden van een samenhangend stelsel van oude bosgroeiplaatsen is van belang voor slecht verspreidende bossoorten.
- In stand houden en nieuwe aanleg van “groene” (micro)milieus, met name voor mossen, zoals op het noorden geëxponeerde (verticale) steilkanten, greppelkanten en boswallen in bossen, noordhellingen, leemgroeves, bospaden, bermen.
- Omvormen van afgestorven essenhakhout naar opgaand bos of andersoortig hakhout met behoud van de (bijna) dode stoven.

Gereedheidskist met instrumenten:

- Subsidie instrumentarium afstemmen op maatregelen.
- Bewustwording via communicatie gericht op de soorten en hun leefomgeving.
- Periodiek afstemmen met de grondgebruikers.

Aandachtspunten uit de eerste verkenningronde met de TBO's:

- Terreinbeheerders en terreineigenaren gaven aan dat de specifieke maatregelen voor bodem, water en milieukwaliteit ontbreken in de opsomming. Bekeken zal worden of dit nog toegevoegd wordt aan de lijst met maatregelen of dat een verwijzing naar de tweede pijler voldoende is.
- Het behoud van landschapselementen werd gemist in de opsomming. Terreinbeheerders en terreineigenaren zullen hier zelf nog eens naar kijken in relatie tot de soorten.
- Het bestaande instrumentarium van het particulier natuurbeheer werd onvoldoende beschouwd voor specifieke maatregelen. Als voorbeeld werd genoemd de beschikbaarheid van dood hout in bossen. Na een succesvolle toename komt er momenteel te weinig dood hout bij omdat de subsidiemogelijkheid niet meer bestaat.
- Ook het in stand houden van open bosranden met mantel en zoom begroeiing wordt onvoldoende gesubsidieerd. In het verleden zijn eenmalige inrichtingssubsidies versterkt, maar daarmee is een duurzame instandhouding nog niet geborgd.
- Risico's samenhangend met het voortdurend onttrekken van voedingsstoffen aan de toch al arme bodem van de Heuvelrug zijn niet in beeld gebracht. Aangegeven werd dat dit niet beschouwd moet worden als een pleidooi om overal op de Heuvelrug steenmeel als supplement toe te passen, maar minimaal te onderzoeken wat de risico's zijn van voortdurend hakhout en maai-beheer waarbij materiaal wordt afgevoerd.

2.5 Natuurvisie: Realisatiestrategie

Onderdeel van de Natuurvisie wordt een realisatiestrategie waarin we aangeven hoe we de doelen van de visie tot uitvoering willen brengen. Hierbij besteden we aandacht aan onze VTH taken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) en werken we een financiële paragraaf uit. Van deze beide onderwerpen werken we hieronder vast de hoofdlijnen uit en doen we voorstellen tot nieuw beleid.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH taken)

De Wnb legt in samenhang met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voorschriften op aan burgers, bedrijven en instanties. Deze voorschriften borgen bijvoorbeeld dat Natura 2000-gebieden en de relevante flora en fauna op een verantwoorde wijze beschermd worden tegen activiteiten die daarop een negatief effect (kunnen) hebben. Vanuit deze beschermingsdoelstelling is het van belang vergunningaanvragen zorgvuldig te beoordelen, toezicht te houden op de naleving van de geldende voorschriften en vergunningsvoorwaarden en handhavend op te treden tegen geconstateerde overtredingen.

Visie op vergunningverlening

Het zwaartepunt van de vergunningverlening ligt vooral bij ruimtelijke ingrepen en de effecten daarvan op te beschermen soorten. Om tot een goede afweging te komen bij het verlenen van een vergunning danwel een VVGB stellen wij een kader op (zie pijler 5 tekstvak D1P5). Daarbij nemen we in principe de werkwijze van RVO over. Dat betekent dat aanvragen die aan een factsheet raken aan de hand van deze standaard beoordeeld worden (het betreft zo'n 40% van de gevallen). Overige aanvragen ondergaan een individuele ecologische beoordeling. Tegelijkertijd investeren we extra in onze ambitie om natuurinclusief te werken (zie pijler 5 tekstvak D1P5), wat betekent dat er meer vooroverleg zal zijn met initiatiefnemers. We streven ernaar om 90% van de aanvragen binnen de wettelijke termijn te behandelen, conform onze ambities uit het Jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (JUP). Een jaar na de inwerkingtreding van de Wnb kijken we of we deze ambities kunnen waarmaken met de inzet beschikbaar op het moment van inwerkingtreding van de Wnb. Onze inzet aangaande vergunningverlening hangt overigens nauw samen met de vraag of vergunningverlening in het kader van de Wnb uiteindelijk verplicht aanhaakt bij de Wabo of niet. Duidelijkheid daarover is er nog niet (zie tekstkader hieronder).

Aanhaken of niet?

Een belangrijke vraag – die onze VTH inzet significant beïnvloed – is wie uiteindelijk eerste aanspreekpunt voor de aanvrager van een vergunning is. Deze vraag is tot nu toe nog niet beantwoordt. Er zijn twee mogelijkheden:

Scenario 1: de Wnb haakt verplicht aan bij de Wabo

Bij verplichte aanhaking van de Wnb aan de Wabo komen alle vergunningaanvragen bij het omgevingsloket terecht. De gemeente dient deze aanvragen te verwerken. Voor het eventuele groene gedeelte van de aanvraag (onderwerpen die aan de Wnb raken) dient de gemeente de provincie in te schakelen. Als dit gebeurt kunnen wij op basis van onze afwegingskaders bepalen of we instemmen met de vergunning. In dat geval geven we een Verklaring Van Geen Bedenkingen (VVGB) af. In dit scenario is het essentieel dat de gemeenten de provincie tijdig inschakelen. De gemeente is in deze situatie zowel bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning als voor de handhaving daarvan. Gezien onze verplichting zorg te dragen voor de duurzame instandhouding van de Utrechtse aandachtsoorten is strakke afstemming met de gemeente onontbeerlijk.

Scenario 2: de Wnb haakt niet verplicht aan bij de Wabo

Als aanhaking niet verplicht is – feitelijk de huidige situatie – dan bepaalt een aanvrager zelf waar hij zijn aanvraag voor een vergunning die betrekking heeft op de groene regelgeving indient. Besluit hij dit via het Omgevingsloket te doen dan vindt aanhaking plaats en treedt scenario 1 in werking. Het alternatief is dat de aanvrager zich rechtstreeks tot de provincie wendt. In dat geval geeft de provincie al dan niet een vergunning af – in plaats van een VVGB.

De Wnb gaat nu officieel nog uit van verplicht aanhaken aan de omgevingsvergunning. Het ziet er echter naar uit dat dit deel van de wet niet in werking zal treden omdat de Omgevingswet het verplicht aanhaken ook niet kent. Feitelijk blijft de situatie dan zoals die nu is, de initiatiefnemer bepaalt of het zijn aanvraag aanhaakt of niet.

Visie op toezicht en handhaving

Wettelijke gebods- en verbodsbepalingen hebben alleen zin als er op wordt toegezien dat ze nageleefd worden en dat bij in gebreke blijven handhavend wordt opgetreden. Daarom hebben overheden die bevoegd gezag zijn voor toezicht en handhaving in principe de plicht om voor adequaat toezichts- en handhavingsbeleid te zorgen en dat ook te realiseren door de inzet van voldoende capaciteit. Dit is geregeld in het Besluit Omgevingsrecht (BOR), waar eisen voor toezicht en handhaving in zijn opgenomen.

In het kader van de Wnb krijgen de provincies een aantal taken toebedeeld waarbij adequaat toezicht en handhaving georganiseerd moet worden, taken die voorheen bij RVO belegd waren. Ook de Nederlandse Voedsel- en Waren Autoriteit NVWA blijft daartoe bevoegd, via het strafrechtelijk spoor. Uit antwoorden op vragen van het IPO blijkt dat RVO geen heldere en planmatige kaders hanteert voor het programmatisch uitvoeren van toezicht en handhaving. Er zijn geen toetsingscriteria, procesbeschrijvingen, werkinstructies voor toezichthouders, etc. Daarnaast zijn er geen risicoanalyses beschikbaar op basis waarvan toezicht kan worden geprioriteerd en geprogrammeerd. Ook is er geen handhavingsbeleid vastgesteld. Op dit moment vindt er door de RVO vooral reactief toezicht plaats; er wordt vrijwel alleen gereageerd op signalen uit het veld. De handhaving bij RVO wordt uitgevoerd op basis van een piepsysteem. Per jaar worden ongeveer 350 zaken via een digitaal meldingsformulier of telefonisch gemeld. Het gaat dan in 80% van de gevallen over zaken die de meest beschermde soorten aangaan. Veel van deze meldingen worden niet opgepakt vanwege capaciteitsproblemen. RVO legt prioriteit bij meldingen waarbij sprake is van veel ecologische schade. De NVWA pakt per jaar slechts 60 handhavingzaken op. Noch RVO noch de NVWA voert losse veldcontroles uit en er vinden er geen standaard controles plaats van opgelegde compenserende maatregelen. Volgens RVO heeft onderzoek uitgewezen dat het overgrote deel van deze maatregelen helemaal nooit wordt uitgevoerd. Ook bij gemeenten vindt er nauwelijks actief toezicht en handhaving plaats.

Deze aanpak van toezicht en handhaving is niet onze ambitie. Wij willen inzetten op een effectief en adequaat toezichts- en handhavingsniveau waarmee wordt voldaan aan de wettelijke en in nationale en Europese rechtspraak geformuleerde eisen. De handhaving van de bestaande taken willen we daarbij minimaal op het huidige niveau houden. We maken daarbij gebruik van de IPO initiatieven die op dit moment ontplooit worden en zoeken aansluiting bij methoden van programmatisch handhaven, zoals de Tafel van Elf – waarbij tevens de

nadruk ligt op de preventieve werking van communicatie¹³. We denken uiteindelijk aan toezicht en handhaving in de volgende situaties:

- Vergunning- en ontheffingplichtige activiteiten waarvoor geen vergunning of ontheffing is verleend;
- Burgers, bedrijven of instanties die onterecht een beroep doen op een vrijstelling of gedragscode
- Activiteiten waarvoor een meldingsplicht geldt waar niet aan voldaan is
- Controle van de verleende ontheffingen
- Handhavingsverzoeken, klachten en meldingen van derden
- Preventieve handhaving (de inzet van voorlichting en communicatie)

In het JUP leggen we vast wat de objecten van onze toezichts- en handhavingsactiviteiten zijn, in een apart op te stellen handhavingsstrategie werken we uit hoe we te werk willen gaan. Ook de provinciale beleidsdocumenten zullen nog moeten worden aangevuld met de nieuwe wettelijke handhavingsstaken (Beleidsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving en de Nalevingsstrategie Omgevingsrecht 2012-2015). We monitoren onze inspanningen op het gebied van toezicht en handhaving volgens de principes van de dubbele kwaliteitscirkel BIG8¹⁴.

De RUD zal ons toezicht- en handhavingsbeleid uitvoeren, in aanvulling op hun huidige takenpakket. Na een jaar vragen we de RUD om de balans op te maken en na te gaan of onze ambitie met de bij de inwerkingtreding van de Wnb beschikbaar gestelde capaciteit kan worden waargemaakt. Ondertussen zal er dan kennis zijn verzameld over het naleefgedrag op basis waarvan risicoanalyses kunnen worden gemaakt voor een gerichte inzet van de benodigde handhavingscapaciteit. We zullen tevens de mogelijkheid onderzoeken om meldingen gerelateerd aan Wnb verplichtingen gestroomlijnd te ontvangen en hierop te reageren, naar analogie van de milieuklachtentelefoon van de RUD.

Door een voorgenomen wijziging van het Besluit OmgevingsRecht (BOR) zal er een dubbele handhavingsbevoegdheid ontstaan; zowel gemeenten als provincies mogen handhaven op de gebods- en verbodsbepalingen uit de Wnb. Over de invulling van deze dubbele bevoegdheid willen wij met de gemeenten gaan overleggen, waarbij de insteek is dat de RUD namens de gemeenten zal optreden, naar analogie met de wisselwerking tussen RUD en provincie.

Voorstellen nieuw beleid vergunning, toezicht en handhaving (VTH)

- We hanteren een eigen afwegingskader bij vergunningverlening waarin we de manier van werken van RVO integreren. We streven ernaar om 90% van de aanvragen op tijd af te handelen.
- We organiseren toezicht en handhaving op een effectief en adequaat niveau te organiseren zodat wordt voldaan aan de hiervoor geldende eisen.
- We professionaliseren het toezicht en de handhaving van de Wnb, bij voorkeur in IPO-verband en voeren dit door in de provinciale handhavingsbeleidstukken. We laten ons hierbij inspireren door modellen van programmatisch handhaven.
- We brengen een jaar na inwerkingtreding van de Wnb in beeld of we onze VTH ambities met de huidige inzet kunnen waarmaken.

Financien

We dienen te bepalen of er leges worden geheven voor de nieuwe taken en zo ja, hoe de hoogte van deze leges moet worden bepaald: kostendekkend of juist lager. Op grond van artikel 6.2 lid 4 Wnb kunnen PS een kostenvergoeding (leges) vragen voor de behandeling van aanvragen om een vergunning of ontheffing. Artikel 223 Provinciewet biedt een algemene grondslag om leges te heffen ter zake van diensten die door de provincie worden verstrekt. Op dit moment heft de provincie Utrecht alleen leges voor aanvragen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en de provinciale landschapsverordening (LSV). Voor aanvragen in het kader van beheer- en schadebestrijding op grond van de Flora- en Faunawet wordt geen leges geheven. Voor verklaringen van geen bedenkingen (VVGB's), die de provincie aan gemeenten afgeven indien een omgevingsvergunning wordt aangevraagd bij de gemeente kan door de provincie niet direct leges worden geheven. Dit geldt nu al voor wat betreft de aanvragen voor een Natuurbeschermingswetvergunning. Het Rijk (Rvo) brengt wel leges in

¹³ <http://www.hetccv.nl/instrumenten/programmatisch-handhaven/Landelijk+-+Tafel+van+Elf>

¹⁴ https://vng.nl/files/vng/brieven/2015/attachments/20150707_bijlage_spoorboekje-kwaliteit-de-big-8-stap-voor-stap.pdf

rekening voor aanvragen om ontheffing artikel 75 FFW (ruimtelijke ingrepen). Voor aanvragen op grond van de Boswet brengt het Rijk (Rvo) geen leges in rekening.

Provinciaal beleid is nu dat de provincie in principe leges kostendekkend in rekening wil brengen. Hiermee betaalt de aanvrager voor de dienst, het verstrekken van de vergunning of het in behandeling nemen van een verzoek tegemoetkoming faunaschade (behandelbedrag). Er zijn echter al uitzonderingen gemaakt, zoals voor aanvragen die bijvoorbeeld juist in het belang zijn voor het herstel en behoud van de biodiversiteit of aanvragen in de categorie vestzak/broekzak, waarbij we leges heffen die een verstrekte natuur- of exploitatiesubsidie direct alweer afroemen, zoals aanvragen in het kader van beheer- en schadebestrijding.

Voor de nieuwe taak met betrekking tot de ruimtelijke ingrepen willen wij deze afweging ook weer maken. Bijvoorbeeld tussen de hoogte van de leges in relatie tot bijvoorbeeld de niet vergunningplichtige ingrepen op grond van andere regelgeving (o.a. vrijstellingen bouwbesluit) en tussen de hoogte van de drempel en het belang van het kunnen beoordelen van de aanvraag. Het belang van het kunnen opleggen van maatregelen via de ontheffing kan in sommige situaties zwaarder wegen. Leges moeten dan niet een drempel opwerpen en illegaal handelen stimuleren.

Daarnaast is er nog onduidelijkheid aangaande de VVGB's. We weten niet hoeveel aanvragen we op dit punt krijgen en het is onduidelijk wat de mogelijkheden tot heffing zijn. Op dit moment kiezen initiatiefnemers voor niet aanhaken, zodat de meeste aanvragen voor artikel 75 FF-wet (de huidige vergunning voor ruimtelijke ingrepen) via RVO lopen en slechts weinige via de gemeenten. Zoals hierboven gesteld (tekstkader aanhaken of niet?) verwachten we dat de Wnb niet verplicht aanhaakt bij de omgevingsvergunning. Het is daarom aannemelijk dat na inwerkingtreding dit zelfde beeld zal blijven bestaan. Dat betekent dat provincie naar verhouding veel meer aanvragen direct binnen zal krijgen en direct zal kunnen aanslaan. Toch moet rekening worden gehouden met een aantal VVGB 's dat binnenkomt via de gemeenten en omgevingsdiensten. Van deze willen wij toch nagaan op welke wijze de kosten verbonden aan het afgeven van een VVGB kan worden afgewenteld op de aanvrager van de dienst. Hierbij overleggen we onder andere met de gemeenten over de mogelijkheden van een regeling via hun tarieventabel. In het tarief voor een omgevingsvergunning moet in ieder geval het verschil duidelijk worden tussen een omgevingsvergunning met en zonder provinciale VVGB ook in relatie tot onze tarieven voor afzonderlijke besluiten.

Voorstellen nieuw beleid leges

- Voor de behandeling van aanvragen op grond van de Wnb nemen we in de tarieventabel bij de provinciale belastingverordening legestarieven op voor de verschillende activiteiten en onderdelen (Natura 2000, soortenbescherming, houtopstanden).
- De legestarieven stellen we in principe kostendekkend vast. We nemen geen legestartief op voor aanvragen om ontheffing beheer- en schadebestrijding, en vergunningen voor herstelmaatregelen PAS en andere gesubsidieerde natuurontwikkelingsprojecten.
- Voor aanvragen voor ontheffing ten behoeve van ruimtelijke ingrepen nemen we een gestaffeld legestartief op, waarbij bijvoorbeeld voor geringe ruimtelijke ingrepen geen leges in rekening worden gebracht als daarmee de biodiversiteit wordt gediend.
- De kosten van VVGB's verhalen we indien mogelijk kostendekkend op de aanvrager van de dienst. Met de gemeenten verkennen we de opties om dit getrap (via een tariefbesluit en overeenkomst) te kunnen doen.

2.6 Natuurvisie: Monitoring en bijsturing

Een goede monitoring is nodig om de realisatie van de ambities in de gaten te houden en daar waar nodig bij te sturen maar bijvoorbeeld ook om te kijken of we ons geld wel effectief besteden. In 2017 presenteren we een integraal monitorings- en bijsturingplan waarin we onze huidige inspanningen onderbrengen en kijken in hoeverre er behoefte is aan aanpassing, actualisering, concretisering en aanvulling. In de Natuurvisie zetten we de hoofdlijnen van dit plan uiteen. Daarbij komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Ecologische monitoring binnen het Natuurnetwerk door terreinbeherende organisaties en Bosgroep
- Ecologische monitoring buiten het Natuurnetwerk door provincie
- Beleidsmonitoring agrarisch natuurbeheer door de provincie en het IPO

- Beheermonitoring agrarisch natuurbeheer door de collectieven
- Monitoring van de PAS door de provincie, landelijke rapportage door BIJ12
- Monitoring van realisatie en inrichting van natuurhectares
- Monitoring van de resultaten van het Faunabeheer (overzomerende ganzen, voorjaarstelling en afschotgegevens)
- Monitoring van de natuurcompensatie en zo mogelijk van de natuurafspraken in het kader van bestemmingsplannen (plussen en minnen, herbegrenzing en salsobenadering).
- Monitoring van de inspanningen en projecten onder pijlers 3 en 4 (zie draaiboek partnerinstellingen)
- Monitoring van de VTH taken

Op basis van de monitoringsresultaten evalueren wij het beleid en de uitvoering ervan. Daarover rapporteren we aan PS en het Rijk. Wanneer de resultaten aanleiding geven tot bijstelling, wordt het beleid en/of de uitvoering daarvan bijgesteld.

CONCEPT

3. Hoofdpijnen Beleidskader Wet Natuurbescherming

Het beleidskader Wet Natuurbescherming is het kader dat de maatregelen die in de Natuurvisie benoemd zijn juridisch borgt en mogelijk maakt. Het kader werkt de strategische beleidskeuzes vanuit de Natuurvisie en het wettelijk kader verder uit in regelingen (Natuurverordening) en vaste gedragsregels (natuurgerelateerde beleidsregels). Het document is belangrijk voor de beleidsmatige sturing op de vergunningverlening en handhaving. Het beleid moet dan ook vrij exact en op een hoog detailniveau worden opgeschreven. De voorloper van dit kader, de beleidsnota Flora- en faunawet provincie Utrecht 201,4 zal beleidsneutraal overgaan in dit document, tenzij de Wnb noodzaakt tot bijstelling.

3.1 Beleidskader Wnb: Natuurverordening

Onderwerpen die in ieder geval aan de orde komen:

1. Algemene bepalingen
2. Natura 2000 gebieden – vrijstelling beweiden en bemesten
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 5, doel 2 vast (beweiden en bemesten rondom Natura 2000 gebieden vergemakkelijken).
3. Faunabeheer en tegemoetkoming in de schade
 - 3.1 Faunabeheereenheid
Hier leggen we het instrumentarium behorend pijler 5, doel 3 vast (soorten die onevenredige schade veroorzaken bestrijden).
 - 3.2 Faunabeheerplan
Hier leggen we het instrumentarium behorend pijler 5, doel 3 vast (soorten die onevenredige schade veroorzaken bestrijden).
 - 3.3 Wildbeheereenheden
Hier leggen we het instrumentarium behorend pijler 5, doel 3 vast (soorten die onevenredige schade veroorzaken bestrijden).
 - 3.4 Vrijstelling provinciale schadesoorten
Hier leggen we het instrumentarium behorend pijler 5, doel 3 vast (soorten die onevenredige schade veroorzaken bestrijden).
 - 3.5 Tegemoetkomingen in de schade
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 5, doel 4 vast (onevenredige schade die door beschermde soorten veroorzaakt wordt vergoeden).
4. Overige vrijstellingen soortenbescherming
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 5, doel 2 vast (activiteiten al dan niet toestaan na een heldere afweging van het natuurbelang met andere belangen).
5. Houtopstanden
 - 5.1 Melding
Hier leggen we het voormalige boswetinstrumentarium behorend bij pijler 1, doel 6 vast (het huidige bosareaal in principe in stand houden).
 - 5.2 Herbepanting
Hier leggen we het voormalige boswetinstrumentarium behorend bij pijler 1, doel 6 vast (het huidige bosareaal in principe in stand houden).
6. Landschappen
In deze paragraaf brengen we de Landschapsverordening onder. Deze wordt eerst in een eigenstandig proces vastgesteld door PS (loopt momenteel al). Daarbij wordt reeds rekening gehouden met integratie in het Beleidskader Wnb. Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 5, doel 2 en pijler 3 doel 3 vast (respectievelijk activiteiten al dan niet toestaan na een heldere afweging van het natuurbelang met andere belangen en de belevingswaarde van het landschap behouden en versterken).
7. Overige bepalingen
8. Slotbepalingen

3.2 Beleidskader Wnb: Beleidsregels

Onderwerpen die in ieder geval aan de orde komen:

1. Algemene bepalingen
2. PAS – toedeling ontwikkelingsruimte
3. Faunabeheer en tegemoetkoming in de schade
 - 3.1 Ontheffing provinciale schadesoorten
Hier leggen we het instrumentarium behorend pijler 5, doel 3 vast (soorten die onevenredige schade veroorzaken bestrijden).
 - 3.2 Tegemoetkomingen in de schade
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 5, doel 4 vast (onevenredige schade die door beschermde soorten veroorzaakt wordt vergoeden).
4. Overige ontheffingen soortenbescherming
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 5, doel 2 vast (activiteiten al dan niet toestaan na een heldere afweging van het natuurbelang met andere belangen).
5. Houtopstanden
 - 5.1 Kapverbod
Hier leggen we het voormalige boswetinstrumentarium behorend bij pijler 1, doel 6 vast (het huidige bosareaal in principe in stand houden).
 - 5.2 Herbeplanting – elders toestaan
Hier leggen we het voormalige boswetinstrumentarium behorend bij pijler 1, doel 6 vast (het huidige bosareaal in principe in stand houden).
 - 5.3 Herbeplanting – ontheffing
Hier leggen we het voormalige boswetinstrumentarium behorend bij pijler 1, doel 6 vast (het huidige bosareaal in principe in stand houden).
6. Bestrijden van invasieve soorten
Hier leggen we het instrumentarium behorende bij pijler 5 doel 6 vast (invasieve exoten die Utrechtse aandachtsoorten verdringen bestrijden).
7. Uitzetten van dieren en eieren
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij overige overwegingen pijler 5 vast (onze positie ten opzichte van de herintroductie van soorten).
8. Tijdelijke natuur
Hier leggen we het instrumentarium behorend bij pijler 1 doel 4 vast (tijdelijke natuurgebieden realiseren).
9. Overige bepalingen
10. Slotbepalingen

Bijlage 1 Overzicht van Wnb taken

Taken met vermelding bestaand (B) uitbreiding bestaand (U) of nieuw (N) en al dan niet verplicht (V).			Status	Verplicht/ Bevoegd	Plek in de Natuurvisie	
1	Opstellen provinciale Natuurvisie/Strategisch beleid		Nieuw	Ja (PS)	NVT	
2	Monitoring		Uitbreiding	Ja (GS)	2.7 van dit koersdoc.	
3	Algemene Beschermingsmaatregelen	Actieve Soortenbescherming (nemen maatregelen tot behoud soorten)	Nieuw	Ja	P2D1, P2D2, P2D3	
		Natuurnetwerk Nederland (aanwijzen in stand houden)	Gewijzigd	Ja	P1D1	
		Aanwijzing bijzondere provinciale natuurgebieden en landschappen.	Nieuw	Nee	OOP1	
		Vaststellen provinciaal programma (bijv weidevogels)	Uitbreiding	Ja/Nee ¹⁵ (PS)	P2D2	
4	Gebiedsbescherming: Natura 2000-gebieden	Instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen	Nieuw	Ja	P2D1	
		Vaststellen beheerplannen Natura 2000-gebieden (toevoegen DLG gebieden bijv. Binnenveld)	Uitbreiding	Ja	P2D1	
		Vaststelling Verordeningen	Stellen generieke maatregelen	Uitbreiding	Nee (PS)	P2D1
			Vrijstelling vergunningplicht	Nieuw	Nee (PS)	P5D2
		Vaststellen beleidsregels	Toedeling ontwikkelruimte (IPO afspraak)	Uitbreiding	Nee	NVT
		Vergunningverlening/toezicht en handhaving (VTH-taken)	Bestaand	Ja	2.6 van dit koersdoc	
5	Soortenbescherming, beheer, schadebestrijding en jacht	Passieve soortenbescherming (bij afweging fysiek ruimtelijk ingrepen).	Vrijstellingen soorten	Nieuw	Nee (PS)	P5D1
			Beleidsregels beschermde soorten/tijdelijke natuur	Nieuw	Nee	P5D1 / P1D4
			VTH-taken	Nieuw	Ja	2.6 van dit koersdoc
	Schadebestrijding, faunabeheer en jacht	Invasieve exotenbestrijding	Invasieve exotenbestrijding	Nieuw	Ja	P5D6
			Verordeningen; regels voor Faunabeheer en wildbeheerseenheden.	Uitbreiding	Ja (PS)	P5D3
			Vrijstellingen soorten	Bestaand	Ja (PS)	P5D3
			Beleidsregels schadesoorten	Bestaand	Nee	P5D3
			Beheermethode wild zwijn	N.V.T.	Ja (PS)	P5D3

¹⁵ Afhankelijk van de uitwerking van motie Grashoff/Leenders kan het ook nog verplicht worden. Stas gaat praten met provincies.

		VTH-taken	Uitbreiding	Ja	2.6 van dit koersdoc	
		<i>Uitzetten</i>	<i>Ontheffing dieren of eieren uit te zetten</i>	<i>Uitbreiding</i>	<i>Ja</i>	<i>OOP5</i>
6	<i>Houtopstanden</i>	<i>Verordening</i>	<i>Nieuw</i>	<i>Nee (PS)</i>	<i>P1D5</i>	
		<i>Beleidsregels houtopstanden</i>	<i>Nieuw</i>	<i>Nee</i>	<i>P1D5</i>	
		<i>Vergunningverlening/toezicht en handhaving (VTH taken)</i>	<i>Uitbreiding</i>	<i>Ja</i>	<i>2.6 van dit koersdoc</i>	
7	<i>Financiële bepalingen</i>	<i>Tegemoetkoming schade (faunaschade-beleid)</i>	<i>Verordening</i>	<i>Uitbreiding</i>	<i>Ja (PS)</i>	<i>P5D4</i>
		<i>Beleidsregels (IPO afspraak)</i>	<i>Uitbreiding</i>	<i>Ja</i>	<i>P5D4</i>	
		<i>Retributies/leges/behandelbedrag</i>	<i>Uitbreiding</i>	<i>Nee (PS)</i>	<i>2.6 van dit koersdoc</i>	

In het schema worden de taken, verplichtingen en verantwoordelijkheden uit de wet kort weergegeven. In alle gevallen is GS bevoegd gezag, behalve waar in de laatste kolom PS staat. Voor de bevoegdheden van PS geldt het volgende:

Oranje:	De wet bevat geen fatale termijn waarbinnen een natuurvisie moet zijn opgesteld
Rood:	Onderdelen verplicht voor inwerkingtreding Wnb
Groen:	Onderdelen die niet verplicht zijn, maar een provinciale keuze.
Geel:	Onderdelen die niet verplicht zijn maar wel noodzakelijk zijn voor voortzetting van het huidige beleid

Bijlage 2 Overzicht van Utrechtse aandachtsoorten

soorten- beschermings- gebied	icoonsoort	biotoop	meeliftsoorten
1 rivierengebied	rugstreeppad	voortplanting in tijdelijke wateren	kluut
	kamsalamander	voortplanting meest in poelen of andere geïsoleerde wateren	
	donkere klaverzandbij	bloemrijke graslanden in rivierengebied	kwartelkoning, bruine rouwbij, gewone kegelbij, roodsprietwespbij, weidebij, <i>Ephemerella glaucops</i> , knotwilgslak, karwijvarkenskervel
	platte zwanenmossel	rivieren	otter, bever, rivierprik, zeebek, zalm, houting, fint, rivierdonderpad, rivierrombout, beekrombout, <i>Oecetis notata</i> , <i>Stenophylax permistus</i> , sphaeriumvormige erwtenmossel
	kleibosrussula	lanen op klei	diverse andere kleibospaddestoelen
	ruig leermos	essenhakhout	mossen van de touwtjesmosgemeenschap
	cilindermos	droge stroomdalgraslanden	brede ereprijs, veldsalie, e.a.
2 beekdal			ljsvogel, kleine ijsvogelvlinder
3 grote wateren	krooneend	kranswierwateren	
	kwabaal		rivierdonderpad
	<i>Hydroptila tineoides</i>	grote heldere wateren	
4 moeras	noordse woelmuis	natte percelen	otter, bever, velduil, zeggekorfslak, aardbeivlinder, zilveren maan
	purperreiger		bruine kiekendief, grote zilverreiger, kleine zilverreiger, lepelaar
	woudaap		otter, bever, kwak, roerdomp, zwarte stern, blauwborst, porseleinhoen, kleinst waterhoen
	grote karekiet	waterriet	
	ringslang		
	kamsalamander	voortplanting meest in poelen of andere geïsoleerde wateren	<i>Limnephilus griseus</i> , <i>Limnephilus nigriceps</i>
	grote modderkruiper	slibrijke wateren	
	gestreepte waterroofkever		otter, bever, kleine modderkruiper, rivierdonderpad
	groene glazenmaker	wateren met krabbenscheer	
	gevlekte witsnuitlibel	verlandingsvegetaties	sphaeriumvormige erwtenmossel
platte schijfhoren	vegetatierijke wateren		
slank wollegras	trilvenen	ronde zegge e.a.	
trilveenveenmos	trilvenen	moerasgaffeltandmos, veenbuidelmos, e.a.	

	zomerklokje	voedselrijk moeras	
5a bos	franjestaat	oude bomen	wespendief, zwarte specht
	nachtzwaluw	open bos	boomleeuwerik, bruine eikenpage, grote vos, keizersmantel, kleine ijsvogelvlinder, rouwmantel
	kruiskruidzandbij	open bos	boshommel, gestippelde maskerbij, gewone kegelbij, klaverbehangersbij, late hommel, sporkehoutzandbij, zwartbronzen houtmettselbij, zwarte tubebij
5b heide / schrale graslanden / stuifzand / akker	veldleeuwerik		
	nachtzwaluw	plaatselijk boombegroeiing	grauwe klauwier, boomleeuwerik, bruine eikenpage, tapuit
	zandhagedis	structuurrijke vegetatie	
	kommavlinder	schrale graslanden met voldoende nectarplanten	aardbeivlinder, fijngeribde grasslak, kleine tijm, riempjes
	grote veldhommel	schrale graslanden met voldoende nectarplanten	boshommel, breedbuikgroefbij, late hommel, steilrandgroefbij, tweekleurige wespbij, weidebij
	veldkrekel		
	korensla	droge akkers	bleekgele hennepnetel e.a.
	doornig heidestaartje	heide	
	wollige bisschopsmuts	stuifzand	
5c natte heide, hoogveen en vennen	gevlekte witsnuitlibel		gentiaanblauwtje, <i>Limnephilus elegans</i> , <i>Limnephilus nigriceps</i> , kempense heidelibel, sierlijke witsnuitlibel
5d zandgroeves	rugstreepad	voortplanting in tijdelijke wateren	
	zwarte sachembij	bloemrijke beschutte plaatsen met steilranden	
6 agrarisch cultuurlandschap	rugstreepad	in sommige delen van Utrecht in sloten	heikikker
	purperreiger	foerageren in sloten	ooievaar, visdief
	veldleeuwerik	bloemrijke hooilanden	
	kamsalamander	voortplanting meest in poelen of andere geïsoleerde wateren	heikikker, poelkikker,
	sleedoornpage	sleedoornstruweel met jonge scheuten	gestippelde maskerbij,
	groene glazenmaker	wateren met krabbenscheer	
	platte schijfhoren	vegetatierijke wateren	bittervoorn, kleine modderkruiper
	grutto	weidevogelkerngebieden (zie bijlage 4)	kemphaan, watersnip
7 stadsnatuur	franjestaat	winterverblijven in gebouwen	diverse andere vleermuissoorten
	gierzwaluw	broedbiotoop in gebouwen	slechtvalk
	gewone kegelbij	parkachtige omgeving	klaverbehangersbij, rode koekoekshommel

Bijlage 3 Kaart met soortenbeschermingsgebieden

ZIE MEEGESTUURDE PDF

CONCEPT

Bijlage 4 Kaart met weidevogelkerngebieden

ZIE MEEGESTUURDE PDF

CONCEPT